

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»**

**Факультет лінгвістики
Кафедра теорії, практики та перекладу англійської мови**

«На правах рукопису»
УДК _____

«До захисту допущено»
Завідувач кафедри
_____ Ініціали, прізвище
« ____ » _____ 20__ р.

МАГІСТЕРСЬКА ДИСЕРТАЦІЯ

**на здобуття ступеня магістра
зі спеціальності 035 «Філологія»**

**на тему: «Неологізми в сучасних англомовних текстах з робототехніки:
структурний, семантичний та перекладацький аспекти»**

Виконала: студентка 6 курсу, групи ЛА-301мп
Мартинюк Наталія Петрівна _____

Науковий керівник:
к.філол.н., доц. кафедри ТППАМ Карачун Ю.Г. _____

Рецензент:
ст. викладач каф. ТППНМ, к.філол.н. Чайковська О.Ю. _____

Засвідчую, що у цій магістерській
дисертації немає запозичень з
праць інших авторів
без відповідних посилань
Студентка _____

Київ 2021

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
Факультет лінгвістики
Кафедра теорії, практики та перекладу англійської мови

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Спеціальність (спеціалізація) – 035 Філологія (035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ Ініціали, прізвище

«__» _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ

на магістерську дисертацію студенту

Мартинюк Наталії Петрівні

1. Тема дисертації «Неологізми в сучасних англомовних текстах з робототехніки: структурний, семантичний та перекладацький аспекти», науковий керівник дисертації: Карачун Юлія Геннадіївна, к.філол.н., доц. Кафедри ТППАМ, затверджені наказом по університету від 29 жовтня 2020 р., № 3165-с.
2. Термін подання студентом дисертації: 29 листопада 2021 р.
3. Об'єкт дослідження: неологізми в сучасних англомовних текстах з робототехніки.
4. Предмет дослідження: неологізми в сучасних англомовних текстах з робототехніки з точки зору структурного, семантичного та перекладацького аспектів.
5. Перелік завдань, які потрібно розробити: 1) схарактеризувати поняття «неологізм», «неологія», встановити характерні ознаки неологізмів; 2) проаналізувати сучасні наукові підходи щодо дослідження неологізмів; 3)

визначити особливості утворення та функціонування неологізмів у сучасних англomовних текстах з робототехніки; 4) класифікувати неологізми за структурою та семантикою; 5) з'ясувати основні способи та складнощі перекладу неологізмів з робототехніки з англійської на українську мову.

6. Орієнтовний перелік ілюстративного матеріалу: 300 неологізмів, які були знайдені у сучасних англomовних текстах з робототехніки зокрема електронне видання IEEE Spectrum та словник робототехнічних термінів платформи FutureLearn.

7. Орієнтовний перелік публікацій: тези на XII Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції.

8. Дата видачі завдання: 1 жовтня 2020 р.

Календарний план

№ з/п	Назва етапів виконання магістерської дисертації	Термін виконання етапів магістерської дисертації	Примітка
1.	<i>Обґрунтування теоретичних передумов дослідження</i>	<i>до 20.12.2020</i>	<i>вик.</i>
2.	<i>Формування програми й методики дослідження</i>	<i>до 20.05.2021</i>	<i>вик.</i>
3.	<i>Аналіз ілюстративного матеріалу та виклад і оформлення результатів дослідження</i>	<i>до 10.11.2021</i>	<i>вик.</i>

Студентка

_____ Н.П. Мартинюк

Науковий керівник дисертації

_____ Ю.Г. Карачун

РЕФЕРАТ

Магістерська дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного з них, загальних висновків, та списку використаної літератури, який налічує 132 джерела, 2 додатки. Загальний обсяг роботи 102 сторінки.

Сьогодні англійська мова переживає неологічний бум. Лексика сучасної англійської мови особливо в галузі робототехніки активно розвивається шляхом появи нових термінів, запозичень, а також зміни значень у словах. Виникнення нових слів, розщеплення значення слова відбувається у геометричній прогресії. З'являється безліч нових лексичних одиниць, а необхідність їх опису викликала виникнення такого розділу лексикології, як неологія. Виникає необхідність дослідження неологізмів, оскільки дані мовні одиниці досить швидко переходять із пасивного словника до активного.

Актуальність теми роботи зумовлена потребою у проведенні досліджень неологізмів у сучасних англійських текстах з робототехніки. Зростаюча кількість неологізмів зумовлена активними процесами інформатизації, роботизації та глобалізації суспільства. Лексика сучасної англійської мови особливо в галузі робототехніки активно розвивається шляхом появи нових термінів необхідних на позначення нових винаходів та реалій. Тому виникає необхідність дослідження неологізмів, оскільки дані мовні одиниці досить швидко переходять із пасивного словника до активного.

Об'єкт дослідження – неологізми в сучасних англійських текстах з робототехніки.

Предмет дослідження – структурні та семантичні особливості неологізмів робототехніки, способи перекладу неологізмів у сучасних англійських текстах з робототехніки.

Мета роботи – проведення комплексного аналізу неологізмів у сучасних англійських текстах з робототехніки з точки зору структурного, семантичного та перекладацького аспектів.

Досягнення сформульованої мети вимагає розв'язання таких завдань:

- охарактеризувати поняття «неологізм», встановити характерні ознаки неологізмів;
- проаналізувати сучасні наукові підходи щодо дослідження неологізмів;
- визначити особливості утворення та функціонування неологізмів у сучасних англомовних текстах з робототехніки;
- класифікувати неологізми за структурою та семантикою;
- з'ясувати основні способи та складнощі перекладу неологізмів з робототехніки з англійської на українську мову.

Наукова новизна магістерської дисертації полягає у тому, що через безперервні зміни у сучасній англійській мові, постійно відбувається аналіз нових словоутворень. Внаслідок того, що поява неологізмів в сфері робототехніки відбувається достатньо стрімкими темпами, деякі словоутворення – змінюють власне значення, деякі з'являються наново це явище є дуже залежним від сучасних глобальних тенденцій інформатизації суспільства. В магістерській дисертації було вдосконалено понятійно-термінологічний апарат дослідження, вперше класифіковано неологізми з робототехніки за структурою та семантикою, досліджено способи перекладу неологізмів з робототехніки з англійської на українську мову.

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що дисертація збагачує дослідницький досвід новими знаннями про неологізми, їх репрезентацію в сучасній англійській мові, в галузі робототехніки. Отримані результати поглиблюють уявлення про ознаки, характерні для неологізмів, способи та складнощі їх перекладу з англійської на українську мову. Результати можуть бути використані в навчальному процесі, зокрема в теоретичних та практичних курсах теорії та практики перекладу.

Матеріалом дослідження слугували 300 неологізмів, які були знайдені у сучасних англомовних текстах з робототехніки зокрема електронне видання IEEE Spectrum. Окрім цього, було перекладено та проаналізовано новоутворення, які були внесені до словника робототехнічних термінів платформи FutureLearn.

Для виконання зазначених завдань використовувалася наступна **методологічна база**: *бібліографічний метод* (для опрацюванні наукових праць дослідників); *метод формалізації* (для демонстрації структурних особливостей неологізмів та моделей складних неологізмів); *описовий метод* (для розкриття змісту ключових понять та створення цілісного представлення проаналізованого матеріалу); *компонентний аналіз* (при дослідженні структурно-семантичних особливостей неологізмів); *аналіз* (при дослідженні місця неологізмів у словниковому складі мови); *дедукції* (для виявленні структурно-семантичних особливостей неологізмів у текстах з робототехніки); *графічний метод* (при поданні матеріалу у формі таблиць, діаграм); *трансформаційний метод* (при дослідженні способів перекладу неологізмів з робототехніки); *метод суцільної вибірки* (при збиранні відповідних прикладів); *метод узагальнення* (при формулюванні загального уявлення про різні підходи до тлумачення неологізму на основі праць різних лінгвістів).

Апробація результатів дослідження. Основні положення даного дослідження були апробовані на XII Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Людина як суб'єкт міжкультурної комунікації: сучасні тенденції у філології, перекладі та навчанні іноземних мов» 12 березня 2020 року та Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції з дистанційною участю. Людина як суб'єкт міжкультурної комунікації: Сучасні тенденції у філології, перекладі та навчанні іноземних мов.

Ключові слова: *неологізм, неологія, словотвір, перекладознавчий аспект, робототехніка.*

ABSTRACT

The master's dissertation consists of an introduction, three chapters, conclusions to each chapter, general conclusions, and list of references that includes 132 points and 2 applications. The paper amounts to 102 pages.

Nowadays the English language is experiencing a neological boom. The vocabulary of modern English, especially in the field of robotics, is actively developing through the emergence of new terms, borrowings, as well as changes in meanings in words. The emergence of new words, the splitting of the meaning of the word occurs in a geometric progression. Many new lexical items appear, and the need to describe them has given rise to such a branch of lexicology as neology. There is a need to study neologisms, because these language units quickly move from passive to active vocabulary. The **topicality** is presented due to the need for research of neologisms in modern English-language texts on robotics. The growing number of neologisms is due to the active processes of informatization, robotization and globalization of society. The vocabulary of modern English, especially in the field of robotics, is actively developing through the emergence of new terms needed to denote new inventions and realities. Therefore, there is a need to study neologisms, as these language units quickly move from passive to active vocabulary.

The object of study are neologisms in modern English texts on robotics.

The subject of study is structural and semantic features of neologisms of robotics, ways of translating neologisms in modern English texts on robotics.

The aim of the research is to conduct a complex analysis of neologisms in modern English texts on robotics in terms of structural, semantic and translation aspects.

Achieving this goal involves the solution of the following **tasks**:

- to characterize the concepts of "neologism", "neology", to establish the characteristic features of neologisms;
- to analyze modern scientific approaches to the study of neologisms;
- to determine the features of the formation and functioning of neologisms in modern English-language texts on robotics;

- classify neologisms by structure and semantics;
- to find out the main ways and difficulties of translating neologisms from robotics from English into Ukrainian.

The originality of the research is that due to constant changes in modern English, there is a constant analysis of new word formations. Due to the fact that the emergence of neologisms in the field of robotics is quite rapid, some word formations – change their meaning, some reappear, this phenomenon is highly dependent on current global trends in society. In the master's dissertation the conceptual terminological apparatus of research was improved, for the first time neologisms on robotics by structure and semantics were classified, ways of translation of neologisms from robotics from English to Ukrainian were investigated.

The practical value of the obtained results is that the dissertation enriches the research experience with new knowledge about neologisms, their representation in modern English, in the field of robotics. The obtained results deepen the idea of the features characteristic of neologisms, methods and difficulties of their translation from English into Ukrainian. The results can be used in the educational process, in particular in theoretical and practical courses in the theory and practice of translation.

The research material amounts to 300 neologisms that have been found in modern English-language robotics texts including the electronic edition of the IEEE Spectrum. In addition, the neoplasms that were included in the dictionary of robotic terms of the FutureLearn platform were translated and analyzed.

Research methods. The following methodological base was used to perform these tasks: bibliographic method (for the study of scientific works of researchers); method of formalization (to demonstrate the structural features of neologisms and models of complex neologisms); descriptive method (to reveal the content of key concepts and create a holistic presentation of the analyzed material); component analysis (in the study of structural and semantic features of neologisms); analysis (in the study of the place of logisms in the vocabulary of the language); deductions (to identify structural and semantic features of neologisms in texts on robotics); graphic method (when presenting material in the form of tables, diagrams); transformational method (in

the study of ways to translate neologisms from robotics); continuous sampling method (when collecting relevant examples); method of generalization (in formulating a general idea of different approaches to the interpretation of neologism based on the works of different linguists).

The main provisions of this study were tested at the XII All-Ukrainian Student Scientific and Practical Conference "Man as a subject of intercultural communication: current trends in philology, translation and foreign language teaching" on March 12, 2020 and the All-Ukrainian Student Scientific and Practical Conference with distance participation. Man as a subject of intercultural communication: Current trends in philology, translation and foreign language teaching.

Key words: *neologism, neology, word formation, translation aspect, robotics.*

ЗМІСТ

ВСТУП	10
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ НЕОЛОГІЗМІВ У СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ	13
1.1 Аналіз сучасних наукових підходів щодо дослідження неологізмів	13
1.2 Поняття “неологізм” та його характерні ознаки	17
Висновки до розділу 1	25
РОЗДІЛ 2 СТРУКТУРНИЙ ТА СЕМАНТИЧНИЙ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ НЕОЛОГІЗМІВ У СУЧАСНИХ АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТАХ З РОБОТОТЕХНІКИ	26
2.1 Особливості утворення та функціонування неологізмів у сучасних англomовних текстах з робототехніки	26
2.2 Класифікації неологізмів за структурою	31
2.3 Класифікації неологізмів за семантикою	33
Висновки до розділу 2	36
РОЗДІЛ 3 ОСНОВНІ СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ НЕОЛОГІЗМІВ З РОБОТОТЕХНІКИ З АНГЛІЙСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ	37
3.1 Основні способи перекладу англomовних неологізмів українською мовою ..	37
3.2 Способи перекладу неологізмів з робототехніки утворених шляхом афіксації	48
3.3 Способи перекладу неологізмів з робототехніки утворених шляхом основоскладання та словоскладання	51
3.4 Способи перекладу неологізмів з робототехніки утворених шляхом вторинної номінації	54
3.5 Переклад абревіатур в англійських текстах з робототехніки	56
3.6 Складнощі, що виникають при перекладі неологізмів з робототехніки з англійської на українську мову	61
Висновки до розділу 3	67

ВИСНОВКИ	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	71
ДОДАТКИ	81
<i>Додаток А_Характеристики суцільної вибірки неологізмів з робототехніки за способами створення та перекладу</i>	81
<i>Додаток Б_Кількісний аналіз результатів дослідження</i>	99

ВСТУП

Актуальність проблеми зумовлена потребою у проведенні досліджень неологізмів у сучасних англомовних текстах з робототехніки. Лексика сучасної англійської мови особливо в галузі робототехніки сьогодні активно розвивається шляхом появи нових термінів, запозичень, а також зміни значень у словах. Виникнення нових слів, розщеплення значення слова відбувається у геометричній прогресії. З'являється безліч нових лексичних одиниць, а необхідність їх опису викликала виникнення такого розділу лексикології, як неологія. Виникає необхідність дослідження неологізмів, оскільки дані мовні одиниці досить швидко переходять із пасивного словника до активного.

Ступінь розробленості проблеми у науковій літературі. На сьогоднішній день існує велика кількість наукових досліджень видатних вчених в галузі лінгвістики, філології, теорії перекладу, які присвячені проблемам дослідження неологізмів у сучасній англійській мові. Творча природа мови, її пластичність та здатність до розвитку й адаптації, на відміну від інших комунікативних систем, відзначається багатьма видатними вченими, серед яких: І.А. Бодуен де Куртене, В. Гак, В. Гумбольдт, Р. Декарт, А. Залевська У. Вітні, О. Потебня, Ф. де Соссюр, Н. Хомський та інші. У різні роки проблемами неологізмів займалися такі вчені, як В. Заботкіна, Л. Переяшкіна, Н. Токко. У працях згаданих вчених розглядаються різні аспекти неології та перекладацької науки: способи перекладу англійських неологізмів, фактори та способи утворення неологізмів, лексико-семантичні групи неологізмів. Проблематику неологізмів розглядали дослідники-україністи М. Бойчук, Г. Вокальчук, С. Єрмоленко, Ю. Зацний, Є. Карпіловська, Л. Кислюк, Н. Клименко, М. Навальна, А. Нелюба, Л. Омельченко, В. Русанівський, О. Сербенська, Л. Струганець, О. Тараненко та інші.

Об'єкт дослідження – неологізми в сучасних англомовних текстах з робототехніки

Предмет дослідження – структурні та семантичні особливості неологізмів робототехніки, способи перекладу неологізмів у сучасних англомовних текстах з робототехніки.

Мета роботи – проведення комплексного аналізу неологізмів в сучасних англомовних текстах з робототехніки с точки зору структурного, семантичного та перекладацького аспектів. Досягнення сформульованої мети вимагає розв’язання конкретних завдань:

- охарактеризувати поняття «неологізм», встановити характерні ознаки неологізмів;
- проаналізувати сучасні наукові підходи щодо дослідження неологізмів;
- визначити особливості утворення та функціонування неологізмів у сучасних англомовних текстах з робототехніки;
- визначити класифікації неологізмів за структурою;
- визначити класифікації неологізмів за семантикою;
- з’ясувати основні способи та складнощі перекладу неологізмів з робототехніки з англійської на українську мову.

Для виконання зазначених завдань використовувалася наступна **методологічна база**: *бібліографічний метод* (для опрацюванні наукових праць дослідників); *метод формалізації* (для демонстрації структурних особливостей неологізмів та моделей складних неологізмів); *описовий метод* (для розкриття змісту ключових понять та створення цілісного представлення проаналізованого матеріалу); *компонентний аналіз* (при дослідженні структурно-семантичних особливостей неологізмів); *аналіз* (при дослідженні місця неологізмів у словниковому складі мови); *дедукції* (для виявленні структурно-семантичних особливостей неологізмів у текстах з робототехніки); *графічний метод* (при поданні матеріалу у формі таблиць, діаграм); *трансформаційний метод* (при дослідженні способів перекладу неологізмів з робототехніки); *метод суцільної вибірки* (при збиранні відповідних прикладів); *метод узагальнення* (при формулюванні загального уявлення про різні підходи до тлумачення неологізму на основі праць різних лінгвістів).

Матеріалом дослідження слугували 300 неологізмів, які були знайдені у сучасних англомовних текстах з робототехніки зокрема електронне видання IEEE

Spectrum. Окрім цього, було перекладено та проаналізовано новоутворення, які були внесені до словника робототехнічних термінів платформи FutureLearn.

Наукова новизна магістерської дисертації полягає у тому, що через безперервні зміни у сучасній англійській мові, постійно відбувається аналіз нових словотворення. Внаслідок того, що поява неологізмів у сфері робототехніки відбувається достатньо стрімкими темпами, деякі словотворення – змінюють власне значення, деякі з'являються заново це явище є дуже залежним від сучасних глобальних тенденцій інформатизації суспільства. В магістерській дисертації було удосконалено понятійно-термінологічний апарат дослідження, вперше класифіковано неологізми з робототехніки за структурою та семантикою, досліджено способи перекладу неологізмів з робототехніки з англійської на українську мову.

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що дисертація збагачує дослідницький досвід новими знаннями про неологізми, їх репрезентацію в сучасній англійській мові, в галузі робототехніки. Отримані результати поглиблюють уявлення про ознаки, характерні для неологізмів, способи та складнощі їх перекладу з англійської на українську мову та можуть бути використані в навчальному процесі, зокрема в теоретичних та практичних курсах теорії та практики перекладу.

Апробація результатів дослідження. Основні положення дослідження були апробовані на XII Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Людина як суб'єкт міжкультурної комунікації: сучасні тенденції у філології, перекладі та навчанні іноземних мов» 12 березня 2020 року та Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції з дистанційною участю.

Структура й обсяг роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (132 джерел, у тому числі 33 – іноземною мовою), списку джерел ілюстративного матеріалу (9 джерел), 1 додаток на 17 сторінках. Загальний обсяг дисертації – 102 сторінок. Основний зміст викладено на 70 сторінках. Роботу проілюстровано 8 таблицями та 5 діаграмами.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ НЕОЛОГІЗМІВ У СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ

1.1 Аналіз сучасних наукових підходів щодо дослідження неологізмів

Стрімкий розвиток людського суспільства призводить до появи величезної кількості нових реалій. Виникає необхідність дослідження неологізмів, оскільки дані мовні одиниці досить швидко переходять із пасивного словника до активного.

Загальновідомо, що мова безперервно реагує на будь-які зміни у всіх сферах людського життя, постійно поповнюючись новими вербальними одиницями та новими значеннями для вже існуючих одиниць. Творча природа мови, її пластичність та здатність до розвитку й адаптації [106, с. 65], на відміну від інших комунікативних систем, відзначається багатьма видатними вченими, серед яких: Р. Декарт, В. Гумбольдт, У. Вітні, Ф. де Соссюр, Н. Хомський [127], І.А. Бодуен де Куртене [13], О. Потебня [72], В. Гак [17], А. Залевська [34] та інші. Так, Н. Хомський схильний розглядати ментальний лексикон не як певний словник, а як сукупність генеративних принципів, що зумовлюють зміни та оновлення у мові. Він також констатує, що причина творчої потенції мови так само не ясна сьогодні, як і три століття тому, хоча очевидно, що мова відображає творчий характер людського мислення [108; 6-11].

З опорою на ряд лінгвістичних досліджень і насамперед робіт Н. Хомського, присвячених творчій природі мови, Х. Онсман виокремлює три види цієї природи: 1) синтаксичну; 2) прагматичну; 3) семантичну [127].

На рівні синтаксису мовна творчість трактується з позиції поглядів Н. Хомського, якого найбільше цікавить грамати́ка мови як здатність індивіда до виробництва та розуміння необмеженої кількості речень з обмеженої кількості елементів за певними граматичними правилами (rule-governed creativity). На рівні прагматики мовна творчість розуміється як здатність індивіда до виробництва та розуміння повідомлень, релевантних по відношенню до певної мовної ситуації. На рівні семантики мовна творчість сприймається як здатність індивіда продукувати нові повідомлення як у плані змісту, так і у плані їх невідповідності мовним

правилам, включаючи синтаксичні правила (rule-governed creativity vs. rule-changing creativity) [127, с. 58].

У різні роки проблемами неологізмів займалися такі вчені, як Л. Переяшкіна, В. Заботкіна, Н. Токко та ін. У працях згаданих вчених розглядаються різні аспекти неології та перекладацької науки: способи перекладу англійських неологізмів на українську мову, фактори та способи утворення неологізмів у британській та американській періодичній пресі, лексико-семантичні групи неологізмів. Аналіз наукової літератури дозволяє зробити висновок, що неологізми відбивають практично всі сфери життя сучасного англomовного суспільства.

Також проблематику неологізмів розглядали дослідники-україністи В. Русанівський, С. Єрмоленко, Н. Клименко, О. Тараненко, О. Сербенська, Є. Карпіловська, Л. Струганець, А. Нелюба, Г. Вокальчук, М. Навальна, Л. Омельченко, Ю. Зацний, Л. Кислюк, М. Бойчук та багато ін.

Примітним є те, що термін неологія вперше був зареєстрований у Франції в 1759 р. і вже тоді позначав «створення нових слів з метою збагачення мови» [132].

Визначення поняття неологія залишається неоднозначним у закордонній лінгвістичній традиції та обмежується уявленням про неологізми як нові слова, без вказівки на можливі критерії визначення новизни. Так, наприклад, в одному з етимологічних словників, виданих у 1936 році, неологія визначається як процес створення нових слів та словосполучень. В етимологічному словнику Е. Партріджа відсутній термін неологія [52], оскільки неологізм – це лише «вчене» слово. Окремі аспекти вивчення неологізмів зачіпаються та використовуються лише у зв'язку з практичними завданнями (підготовка словників).

З'явившись порівняно недавно, неологія представляє досить суперечливу сферу дослідження щодо її завдань та структурної організації. Французький мовознавець А. Рей у роботі “Essays on Terminology” [132] пропонує своєрідну класифікацію науки про неологізми. Автор виділяє ядро неології, що, на його думку, можна поділити на дві групи: 1) сфера запозичень та інших форм, не мотивованих для більшості, хто говорить; 2) сфера морфології, що за своєю

семантичною структурою відображає більше глибоку синтаксичну структуру. А. Рей називає три різновиди неології: формальну, семантичну та прагматичну неологію [132].

Неологія як молода та перспективна галузь мовознавства переживає свого роду «неологічний бум». Тим не менш, вона має цілу низку важливих невирішених проблем. До яких належить відсутність чіткої термінологічної бази, у тому числі й визначення об'єкта неології – неологізму, не встановлені з достатньою ясністю критерії для визначення неологізму. Усе це, на думку Є. Сенько [82, с. 16], дає підставу зробити висновок, що неологія на сьогодні «не сформована», а поки що лише «формується» як наука у сфері мовознавства. Це природний закономірний процес. Будь-яка наука не стає відразу оформленою, а минає довгий, тернистий шлях становлення.

Відомо, що будь-яка наука, що сформувалася, має свій власний термінологічний апарат, де кожен термін має єдине значення, суворо окреслює його межі. На жаль, цього поки не можна сказати про неологічну термінологічну систему, яка рясніє великою різноманітністю позначень. Сам об'єкт неології – нове слово має кілька назв, які об'єднуються загальною семою «нове» в синонімічний ряд: новоутворення, новація, інновація, нова номінація, неонімація, нове найменування, нововведення, неологізм, оказіоналізм. Одні з них давно відомі, інші з'явилися нещодавно.

При цьому формальною неологією А. Рей називає процес, результатом якого є застосування граматичних правил у морфемному ладі мови. Тут фіксуються утворення за допомогою суфіксів, префіксів та шляхом словоскладання, а також аббревіації та акроніми. Автор вказує, що «формальна неологія – це результат застосування граматичних правил до морфемного закону мови, формальний неологізм може існувати лише у відношенні до лінгвістичної системи» [132, с. 69]. Під семантичною неологією А. Рей розуміє наявність певних рис, властивих усім неологізмам без винятку: запозиченням, морфологічним неологізмам, неологізмам, створеним синтагматичним шляхом; акронімам; аббревіаціям. Прагматична неологія є формою неологізмів, зумовлених ставленням до процесів

комунікації. Неможливо уявити неологізм поза мовним процесом, який впливає старі лексичні значення слова, обмежені підсистемами мови: діалектом, соціальним колом, нормою використання. Прийняття неологізму у суспільстві залежить від індивідуального творчого потенціалу одиниці [132, с. 71].

Більшість лінгвістів виділяє такі завдання неології: 1) виявлення критеріїв розпізнавання нових слів і значень; 2) аналіз факторів їх появи відповідно до прагматичних потреб суспільства; 3) вивчення моделей їх створення та обмежень щодо їх вживання; 4) розробка принципів ставлення до них (їх прийняття чи неприйняття) у різних соціо професійних, вікових та інших групах [1; 17]; 5) лексикографічна обробка із зазначенням прагматичного ставлення до вживання у різних ситуаціях спілкування, враховуючи соціальну диференціацію мови [17].

Таким чином, сучасна лінгвістика вважає мову складною динамічною системою, напрям та характер еволюції якої підпорядковані загальним законам діалектики. Найактивніший розвиток мови здійснюється в галузі лексики, що обумовлюється, крім її особливостей порівняно з іншими мовними рівнями, зокрема, вищим ступенем екстралінгвальної детермінованості.

При всій різноманітності шляхів та форм змін словникового складу мови основним процесом у розвитку лексики необхідно вважати процес неологізації, який відображає загальний поступальний рух мови. У зв'язку з орієнтацією сучасної лінгвістики на дослідження процесів розвитку мови, глибоке та всебічне вивчення неологізмів представлятиме безперечний інтерес і в майбутньому.

Тут постає правомірне питання, чи завжди мовні новації в лексикографічному сенсі, тобто вперше фіксовані словниками, є неологізмами у свідомості людей, оскільки словники нерідко реєструють нові лексеми із запізненням і, найімовірніше, лише як частину колективного знання/переживання як надбання лінгво-культурної спільності. Розмежування двох форм існування колективного знання відповідно до індивідуального знання запропоновано у працях А. Залевської [32; 34; 33]. У будь-якому випадку ні в кого не викликає сумнівів, що ключовим для поняття неологізму є параметр новизни, який, однак, виявляється важко вловимим [92, с. 41-47; 133, с. 529-530], оскільки практично

неможливо перевірити виключно суб'єктивне «відчуття новизни» у кожного члена лінгвокультурної спільності та отримати щось на кшталт середнього арифметичного. Єдиним способом, що дозволяє зробити характер цього відчуття більш менш об'єктивним, є проведення психолінгвістичного експерименту із залученням великої кількості піддослідних [92, с. 44]: «саме на індивідуумах ми можемо досліджувати деякі явища у збільшеному вигляді або набагато більш безпосередньо, ніж це має місце при дослідженні такої абстракції» [13, с. 228].

При описі нових лексичних одиниць у сучасній лінгвістиці використовують кілька близьких за змістом термінів: неологізми, інновації, новоутворення. Вони мають різну внутрішню форму, що й демонструє їхнє різне позначення. Без сумніву, найпоширенішим і найуживанішим є термін – неологізм. Поняття інновація використовують для позначення нових явищ усіх мовних рівнів. Термін новоутворення внаслідок своєї внутрішньої форми, тобто «нове утворення» використовується щодо будь-яких інновацій різних мовних рівнів або стосовно словотвірних неологізмів – однієї з груп нових номінативних одиниць. Термін неологізм не є новим, але досі ще немає його однозначного визначення. Тому однією з важливих проблем неології є сприйняття поняття неологізм, що постійно змінюється. На сьогоднішньому етапі існує кілька теорій/підходів до визначення специфіки, особливостей, сутності неологізмів як мовних одиниць. Серед таких теорій можна назвати наступні: лексикографічна, структурна, денотативна, конкретно-історична. Відповідно до конкретно-історичної теорії, до неологізмів відносимо слова чи словосполучення, які у певний період сприймаються носіями мови для позначення нового чи вже існуючого поняття у новому значенні. Саме таке визначення неологізму присутнє в Термінологічній енциклопедії «Сучасна лінгвістика» Є. Селіванової (2006) [80].

1.2 Поняття “неологізм” та його характерні ознаки

Протягом усього ХХ ст. і особливо останнім часом, у першій чверті ХХІ ст. ми стаємо свідками так званого «неологічного буму», що призвів, як ми вже

зауважували раніше, до виникнення лінгвістичної неології – науки про новації у мові [19]. При цьому сам термін «неологізм» (грец. *neo* 'новий' + *logos* 'слово') використовувався у французькій та англійській мовах вже у XVIII ст. [126].

Поняття «неологізм» вивчається з точки зору вузького та широкого підходів. Відповідно до «вузького» підходу до неологізмів можуть бути віднесені всі нові слова, що виникають в процесі людської життєдіяльності з метою визначення нових життєвих реалій, явищ, процесів та ін. (нові реалії – нові явища – нові слова). Саме такий підхід до визначення неологізмів висловлюють вчені А. Брагіна, О. Ахманова, М. Фоміна. Цей підхід співпадає з визначенням неологізму, наведеним у «Словнику іноземних слів», відповідно до якого неологізм це «слово чи мовний зворот, створене для позначення нового предмета чи висловлювання нового явища» [84].

Відповідно до думки лінгвістів Р. Будагова, А. Калініна, Є. Розена, М. Шанського та ін. основною ознакою неологізму можна вважати його абсолютну новизну.

В. Виноградов, Б. Головін, Є. Розен, М. Золотарьова та ін. вважають головним критерієм при тлумаченні терміна «неологізм» критерій часу. Відповідно до точки зору дослідників які є представниками цього підходу, неологізми це слова, що виникають у пам'яті покоління, яке їх використовує. За демографічними даними, зміна поколінь відбувається кожні тридцять років. Таким чином, відповідно до такого підходу, ця цифра є строком знаходження нового слова саме у статусі неологізму. Але цю концепцію також можна віднести до спірних. Період входження неологізму до літературної мови може бути різним. Відносячи до неологізмів слова, «які усвідомлюються як нові лексичні одиниці, але не увійшли в активний словниковий запас», – М. Шанський зазначає, що «якщо інше слово, виникло навіть як мовний факт нещодавно, стало загальним і вживаним, втратило специфічні якості та увійшло в активний запас мови, воно вже не є неологізмом» [99]. Так, на наш погляд, нейтралізувалися і стали єдиними офіційними позначеннями відповідної реалії слова 3D-принтер, штучний інтелект, робот-пилосос та ін. хоча вони виникли зовсім недавно.

Здавалося б, з етимологічного значення цього терміна, неологізмом є будь-яке нове слово у мові, тобто дане поняття належить до найпростіших і цілком зрозумілих. Проте згодом під неологізмом почали розуміти різні нові мовні одиниці. У зв'язку з цим термін «неологізм» значно розширив своє значення і не став задовольняти основній вимозі, що до нього пред'являється, а саме однозначності. Цей факт і поставив його в один ряд з іншими термінами, які тлумачаться в лінгвістичних дослідженнях і словниках, як повнозначні синоніми, що заміщають один одного [98].

Так, поняття «інновація», «новоутворення», «нововведення» тлумачаться як абсолютні синоніми один через одного. В енциклопедичному словнику представлено таке тлумачення: «інновація» (лінгв.) – те, що новоутворення; «новоутворення (інновація) (лінгв.) – нове явище у мові, переважно у сфері морфології, що виникла у цій мові на більш пізню епоху» [50].

Розглянемо визначення поняття «неологізм», надані зарубіжними дослідниками. Проаналізувавши роботи британських неологістів, ми зазначили, що їм властиво використовувати поняття «neologism» у значенні «new words people make up» [109, с. 53].

На наш погляд, дефініція, запропонована Дітером Гербергом, досить повно відображає сутність, походження і перебування в мові неологізму: «A neologism is such a lexical unit (or such a meaning) that is formed at a certain stage of language development, on the basis of communicative needs in a certain communicative community, spreads, becomes accepted as a language norm, and at this stage of language development most language users perceive it as new» [5, с. 226].

Велика кількість нових слів, що увійшли в мову останнім часом, дає можливість виявлення конкретних типів неологізмів та створення їх детальної класифікації. Виходячи зі своїх лінгвістичних міркувань, лінгвісти по-різному підходять до питання типології неологізмів. З одного боку, у зв'язку зі зростанням інформатизації суспільства та ускладненням інформаційних систем прискорюється історичний час [96], а мова як одне з основних джерел та носіїв інформації для людини, як губка, вбирає всі зміни, що відбуваються в людському

суспільстві, і, отже, темпи мовної творчості у бік неологізації також об'єктивно збільшуються. З іншого боку, сучасна наука (у нашому випадку – лінгвістична неологія) отримала небувалі технічні можливості фіксувати зростаючі потоки новоутворень за допомогою словників та особливо електронних інформаційних баз даних у режимі on-line. Наприклад, відомий словник нових слів Дж. Гріна [115], що прийшли в англійську мову в період з 1960 по 1990 рр., налічує 2700 одиниць, причому редактор був змушений відмовити тисячам новоутворень через їхню приналежність американському варіанту, а не британському, сильно обмеженому сферою вживання [121]. Якщо взяти електронну версію одного Оксфордського словника, то лише за один рік, з червня 2018 р. по червень 2019 р., словник збагатився 4649 лексемами, не рахуючи семантичних неологізмів – нових значень уже існуючих слів [125]. При цьому оновлення мов, у тому числі за рахунок нових лексем та нових значень, відбувається, мабуть, не рівномірно і поступово, а стрибкоподібно, і в критичні періоди життя суспільства цей процес особливо загострюється [33].

У зарубіжній лінгвістиці неологізм традиційно розуміється як нове слово, морфема або вираз, нове значення існуючого слова, морфеми або виразу, яке з'явилося в мові [129, с. 3]. Дж. Алгео трактує «нове слово» як «форму або використання слова, незафіксованого в загальноновживаному словнику» [20], при цьому форма може бути представлена абсолютно новими словами, словосполученнями або ідіоматичними фразами, або набувати нового значення в процесі розвитку мови [103, с. 3]. Для лексиколога ознакою неологізму є відсутність одиниці в словниках, в той час як підставами для включення нового слова є: потреба в даному слові, зручність в застосуванні, довговічність описуваного предмета чи явища, його можливі асоціації та поширення [124]. Лексика – є найбільш рухомою частиною мови, яка постійно оновлюється, реагує на зміни в навколишній дійсності, тобто «розвивається разом з життям» [47].

Лінгвістичні характеристики неологізмів активно вивчаються вітчизняними та зарубіжними лінгвістами (Н. М. Шанським, Д. Гербергом та ін.). У зв'язку з цим в лінгвістичній науці існує безліч визначень неологізму, що пояснюється

відмінністю критеріїв за якими їх можна виокремити. Наявні визначення засновані на таких критеріях:

- просторово-часовий критерій, який підтверджує виникнення і функціонування неологізму в конкретний період розвитку суспільства, на певному етапі розвитку мови в тій чи іншій мовній сфері і його відсутність в періоді, що йому безпосередньо передує;
- психо-лінгвістичний критерій, який підкреслює відчуття носіями мови новизни слова;
- функціональний критерій, звертає увагу на виявлення слів, створених для позначення нового, невідомого раніше поняття, реалії або значення;
- соціо-лінгвістичний критерій, який бере до уваги соціальну детермінованість появи нового слова;
- лексикографічний критерій – відсутність слова або його значення в наявних сучасних словниках і подальше словникове представлення неологізмів, тобто їх фіксація;
- статистичний критерій, що враховує частоту вживання новацій [94].

При укладанні вибірки дослідження нашої роботи ми керувалися функціональним критерієм в основі якого було виявлення неологізмів створених на позначення нових понять та реалій пов'язаних з розвитком та поширенням робототехніки. Нами було виділено і досліджено 300 неологізмів із науково-популярних видань.

Зазначимо, що новоутворення у мові виявляються на перетині взаємовідносин між трьома видами знання: 1) «неминуче редуцціоністського» колективного знання у вигляді текстів, граматики та словників, набутого в результаті наукового аналізу; 2) сукупного колективного знання/переживання, що функціонує у культурі; 3) індивідуального знання як психічного феномена [33, с. 14]. Можна також сказати, що мовні новації є частиною трьох видів лексикону: 1) лексикографічного словника чи словників конкретної мови; 2) всього словникового запасу конкретної мови (lexis), що багаторазово перевищує

друковані та навіть електронні видання; 3) індивідуального ментального лексикону конкретного носія мови.

При цьому особливо актуальним у світлі переходу на нову загальнонаукову парадигму, нову глобальну метафору «живе знання» [33, с. 34, 38-39, 65] стає усвідомлення необхідності вивчення мовних новацій як надбання пізнаючого індивіда, який «не тільки мислить», але «відчуває і емоційно-оцінно переживає сприйняте та осмислене».

Не применшуючи ролі словників, що фіксують мовні зміни, і вкладу логіко-раціоналістичного лінгвістичного підходу в опис і систематизацію феномена мовної неологізації, не можемо не звернути увагу на те, що, продовжуючи «препарувати» нове слово без урахування «людського фактора», без охоплення поведінки неологізмів у мовної діяльності, наука зможе відповісти на головне питання – про природу та причини оновлення людської мови, а «пояснення мовних змін може бути лише психологічне» [13, с. 224].

Н. М. Шанський визначає «неологізми» як «нові лексичні утворення, які виникають в силу суспільної необхідності для позначення нового предмета чи явища, зберігають відчуття новизни для носіїв мови і які ще не увійшли або не входили в загальнолітературне вживання» [99, с. 158].

Німецький лінгвіст Д. Херберг вважає, що слово є неологізмом, якщо: «1) його форма і зміст або 2) тільки зміст в якийсь момент часу і протягом певного часу сприймаються більшістю носіїв мови як нове» [118, с. 74].

У лінгвістичній літературі представлені й інші погляди на критерії виділення неологізмів, як, наприклад, віднесення до них нових слів, не зазначених словниками, або слів, що переміщуються в «мовному просторі» (з однієї сфери вживання до іншої) та ін.

Найбільш розробленою та загальноприйнятою точкою зору на визначення неологізму є позиція Н. Котелової, якій притаманний широкий підхід до нових слів. Уважно вивчивши та проаналізувавши існуючі погляди вчених-лінгвістів на визначення неологізму та виділення його критеріїв, Н. Котелова знайшла їх неповними і запропонувала власну систему «параметрів-конкретизаторів». Автор

вважає, що поняття неологізму слід визначати онтологічно, тобто, за сутнісними, відмінними параметрами. Їх чотири. Першим та основним з них Н. Котелова вважає параметр «час». Відповідно до цього параметру неологізми визначаються як «нові слова будь-якого періоду стосовно якогось із попередніх періодів, тобто, такі слова будь-якого періоду, які були у попередній період» [53]. Таким чином, неологізм це слово, що відобразило реалії того чи іншого тимчасового зрізу. Для цього необхідно лише визначити межі періоду, склад неологізмів якого встановлюється, та межі періоду, щодо якого береться даний відрізок часу. Другою суттєвою ознакою визначення неологізму Н. Котелова вважає точку відліку в мовному просторі: переміщення слів з однієї сфери вживання в іншу, взаємодію між літературною мовою та мовою наук, професій, діалектів, усною мовою. За параметром «мовний простір» виділяються такі конкретизатори: 1) у мовах взагалі; 2) у даній національній мові; 3) у літературній мові; 4) у даній підмові. Виходячи з цієї класифікації, одна і та ж лексична одиниця може бути неологічною в одній мові або одній з її сфер та узуальною в іншій. Так, іменник заробітчанин є неологізмом у сучасній українській мові та історизмом у сучасній німецькій мові, з якої він прийшов. Третій конкретизатор – це вид новизни мовної одиниці. Він більшою мірою є важливим для визначення типу неологізму, ніж його сутності: новим може бути як слово, так і його значення (семантичний неологізм), і навіть нерозкладне поєднання слів (ідіома). Четвертий конкретизатор пов'язаний з встановленням структурних ознак новизни самого слова: які структурні ознаки слова дозволяють вважати його неологізмом, тобто. передбачає виявлення закономірностей словотвірної системи у структурі неологізмів, і навіть заданості і спонтанності у кожному даному випадку.

Враховуючи розглянуті вище конкретизатори, Н. Котелова називає «лексичними нововведеннями» «слова, значення слів, ідіоми, що узуально існують у певний період у певній мові, підмові, мовній сфері та ін. і не існували певним чином обмежений попередній період у тій самій мові, підмові, мовній сфері тощо» [53]. Визначення неологізму Н. Котелової ґрунтується на розумінні неологізмів як соціально-історичної категорії з урахуванням багатосторонньої

відносності поняття «нове». С. Алаторцева в принципі повністю підтримує точку зору Н. Котелової на нові слова і дає більш вузьке визначення: «... новими одиницями словникового складу свого часу можуть бути визнані слова, значення слів і поєднання, що є як новоутвореннями даної мови, так і зовнішніми й внутрішніми запозиченнями в ній, а також лексика та фразеологія, які стали знову актуальними у зазначений період» [1].

В якості робочого визначення неологізму в даному дослідженні можна запропонувати наступне: неологізми – це слова, значення і поєднання, які представляють собою лексичні інновації даного часового відрізка, зовнішні і внутрішні запозичення в ньому, з одного боку, а з іншого – слова і поєднання, що стали актуальними в зазначений період часу.

Висновки до розділу 1

Визначення поняття неологія залишається неоднозначним у закордонній лінгвістичній традиції та обмежується уявленням про неологізми як нові слова, без вказівки на можливі критерії визначення новизни. Можна виокремити наступні завдання неології: а) виявлення критеріїв розпізнавання нових слів і значень; б) аналіз факторів їх появи відповідно до прагматичних потреб суспільства; в) вивчення моделей їх створення та обмежень щодо їх вживання; г) розробка принципів ставлення до них у різних соціо професійних, вікових та інших групах; д) лексикографічна обробка.

При описі нових лексичних одиниць у сучасній лінгвістиці використовують кілька близьких за змістом термінів: неологізми, інновації, новоутворення. Вони мають різну внутрішню форму, що й демонструє їхнє різне позначення. Без сумніву, найпоширенішим і найуживанішим є термін – неологізм. Термін неологізм не є новим, але досі ще немає його однозначного визначення. Тому однією з важливих проблем неології є сприйняття поняття неологізм, що постійно змінюється. На сьогоднішньому етапі існує кілька теорій до визначення специфіки, особливостей, сутності неологізмів як мовних одиниць: лексикографічна, структурна, денотативна, конкретно-історична.

Наявні визначення характерних ознак неологізмів засновані на таких критеріях: а) просторово-часовий критерій; б) психо-лінгвістичний критерій; в) функціональний критерій; г) соціо-лінгвістичний критерій; д) лексикографічний критерій; е) статистичний критерій.

В якості робочого визначення неологізму в даному дослідженні можна запропонувати наступне: неологізми – це слова, значення і поєднання, які представляють собою лексичні інновації даного часового відрізка, зовнішні і внутрішні запозичення в ньому, з одного боку, а з іншого – слова і поєднання, що стали актуальними в зазначений період часу.

РОЗДІЛ 2 СТРУКТУРНИЙ ТА СЕМАНТИЧНИЙ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ НЕОЛОГІЗМІВ У СУЧАСНИХ АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТАХ З РОБОТОТЕХНІКИ

2.1 Особливості утворення та функціонування неологізмів у сучасних англомовних текстах з робототехніки

Одним із феноменів другої половини минулого сторіччя стало стрімке поширення пристроїв для маніпулювання, власне роботів і технологій, що пов'язані з їх розвитком. Разом із розвитком галузі стрімко розвивалися і спеціальна мова, що багата термінами які збагачували нашу мову неологічними одиницями. Нову лексику починають використовувати не лише розробники та інженери, а і люди, які цікавляться або ж використовують винаходи цієї галузі, адже це нове явище швидко почало впливати на життя сучасного суспільства.

У результаті аналізу наукової літератури було виявлено, що виділяють наступні методи словотвору в англійській мові: морфологічний словотвір, тобто утворення слів за допомогою афіксів, синтаксичний словотвір – утворення складних слів та семантичний словотвір, що означає вживання вже існуючих слів у новому значенні. Зокрема останнім часом в англомовній лінгвістиці з'являються роботи із систематизації новоутворень, що виходять за рамки нормативної граматики (extragrammatical) і наукових інтересів, що опинилися на периферії [122]. До таких слід віднести: скорочення (clippings), аббревіацію та акроніми, контамінацію або злиття (blends), редуплікацію, регресивну деривацію (back-formation), вторинна номінація. Однією з причин, що спонукають фахівців звернути належну увагу на ці феномени, є їхнє суттєве зростання в англомовному середовищі.

Нами було проаналізовано 300 одиниць вибірки, а саме неологізмів, які зустрічались у сучасних текстах з робототехніки, зокрема електронне видання IEEE Spectrum, що містить науково-популярні статті про тенденції розвитку сучасної робототехніки. Проаналізувавши матеріал вибірки, тексти та наукові статті з робототехніки ми помітили, що найчастіше неологізми з робототехніки

утворено за допомогою основоскладання (11,7%), словоскладання (63,0%), афіксації (2,0 %) та аббревіації (8,6 %).

Морфологічний словотвір передбачає утворення нових слів шляхом додавання афіксів (суфіксів та префіксів) до кореня чи основи слова. Афіксація є одним з найбільш продуктивних способів творення нових слів сучасної англійської мови після словоскладання. Афікси уточнюють значення кореня слова та видозмінюють його лексичне значення, тобто є носіями морфологічної мотивації похідного слова. Продуктивними у сучасній англійській мові вважаються суфікси: -ing, -y, -ee, -ist, -er, -ette, -ed тощо; префікси anti-, super-, pro-, mis-, re- тощо.

Одним з продуктивних типів словотвору є словоскладання. Слово може утворюватися шляхом складання двох або більше слів. Словоскладання, на думку окремих дослідників, є головним напрямом розвитку лексики мови, бо воно – найпродуктивніший тип словотвору [35; 36; 42].

Говорячи про словоскладання, хотілося б підкреслити, що найпоширенішими моделями є:

Двохкомпонентні:

Модель N + N = N: *insect robot* – робот-комаха; *job shop* – цех одиничного виробництва; *computer control* – автоматизоване управління; *robot blacksmith* – робот-коваль; *robot arm* – роботизована рука; *soccer robot* – робот-футболіст.

Модель Adj. + N = N: *prosthetic devices* – протезні пристосування; *intelligent robot* – робот з штучним інтелектом; *industrial robot* – промисловий робот; *mobile robot* – мобільний робот; *marine robot* – морський робот; *artificial bones* – штучні кістки; *surgical robot* – хірургічний робот; *educational robot* – навчальний робот.

Модель Part. I + N = N: *learning control* – пристрій експертного управління; *operating system* – операційна система; *self-driving car* – безпілотний автомобіль; *cleaning robot* – робот-прибиральник; *coding robot* – робот для кодування.

Модель Part. II + N = N: *unmanned aircraft* – безпілотний літальний апарат; *balanced manipulator* – балансовий маніпулятор; *articulated robot* – робот із шарнірними зчленуваннями.

Модель N + of + N = N: *degrees of freedom* – ступені вільності; *Law of Robotics* – закони робототехніки.

Трьохкомпонентні:

Модель Adj. + N + N = N: *open loop robot* – робот без сервокерування; *remote presence robot* – робот віддаленої присутності; *robotic infant simulator* – робот-симулятор немовляти; *aggressive light seeker* – робот, який активно реагує на світло; *tabletop robot tutor* – настільний робот-вихователь; *robotic communications device* – роботизований пристрій зв'язку.

Модель N + N + N = N: *robot air vehicle* – роботизований повітряний апарат; *disaster response robot* – робот для ліквідації катастроф; *healthcare companion robot* – медичний робот-компаньйон; *record playback robot* – робот із записом і відтворенням програми; *security guard robot* – робот-охоронець; *Air Jet Sensor* – сенсор повітряного потоку.

Модель Adj. + Adj. + N = N: *autonomous mobile robot* – автономний мобільний робот; *socially intelligent machines* – соціально розумні машини; *amphibious six-legged robot* – шестиногий робот-амфібія.

Модель Part. II + N + N = N: *underactuated robot system* – робот з меншою кількістю приводів.

Семантичний словотвір англійської мови представлений конверсією. Конверсія як спосіб творення нових слів шляхом деривації значно знизив свою активність і поступається всім іншим способам словотворення. Основною моделлю конверсії є N – V, за якою утворюється велика кількість нових термінів.

Ще одним типом словотворення сучасної англійської мови є скорочення. Скорочення – це частина слова, що вживається після втрати його окремих елементів. Пропущення частини слова походить від явища узагальнення і відноситься до факторів мовної економії. За Єсперсоном щодо форми скороченої частини розрізняємо три типи скорочень: кінцеве (апокопу), серединне (синкопу) і

початкове (афезу) [119, с. 73]. Нові утворення здатні вживатися як вільні форми: *nanotech* – наноіндустрія; *tech demo* – технологічна демонстрація; *teleop robot* – робот на дистанційному керуванні.

Найбільш характерною рисою розвитку сучасної англійської мови є тенденція до частого використання абревіатур. Це обумовлено низкою причин зокрема науково-технічною революцією та зростанням потоку інформації. Незважаючи на наявність великої кількості досліджень, присвячених абревіації, в сучасній лінгвістиці все ще залишається відкритими питання, щодо статусу абревіації: незважаючи на те, що більшість учених розглядають абревіацію як окремий спосіб словотвору, існує також підхід, згідно з яким абревіація не є самостійним способом словотворення. У сучасній неології абревіація та акронімія виступають доволі продуктивним способом словотвору (що підтверджують, зокрема, дані нашої вибірки). Це пояснюється передусім складністю понять сучасної науки та техніки, для вираження яких необхідні багатолексемні сполучення, отже, абревіація та акронімія виступають своєрідним засобом реалізації закону економії мовленнєвих зусиль. Наведемо декілька прикладів абревіатур та акронімів нашої вибірки: *HAL for Hybrid Assistive Limb* – екзоскелет для відновлення рухових функцій кінцівок; *HSR for Human Support Robot* – мобільний маніпулятор для інвалідів та людей похилого віку; *HMD for head-mounted display* – шолом віртуальної реальності; *FTS for Flight Telerobotic Servicer* – дистанційно-керований робот для обслуговування космічних станцій; *ANN for Artificial Neural Networks* – штучні нейронні мережі; *PFL for Power and Force Limiting* – форма спільної роботи рухомого робота та людини.

Частина неологізмів англійської мови утворена лексико-семантичним способом, тобто на основі наявних у мові лексичних одиниць загальноживаної, лексики. Семантична деривація передбачає вторинну номінацію, яка в гносеологічному аспекті базується на здатності понять переходити одне в одного й формуватися на основі попередньо пізнаного, одночасно відображаючи нові ознаки дійсності, які виявляються в процесі безперервного пізнання. У робототехніці лексико-семантичним способом утворені, наприклад, такі

неологізми: *teach* – спосіб програмування руки маніпулятора; *shoulder* – перша або друга вісь робота; *INFORM* – мова програмування для роботів *Yaskawa*, *link* – основна частина механічної кінцівки. У результаті нашого дослідження було виявлено, що сатка неологізмів утворена вторинною номінацією складає 2,6 % вибірки.

Усі новоутворення можна розділити залежно від мети їхнього утворення на номінативні та стилістичні. Номінативні мовні новоутворення виконують називну функцію: інакше кажучи, вони являють собою назви нових понять чи явищ, що виникають у міру розвитку технічного прогресу та супутніх соціальних перетворень. Необхідно підкреслити, що основну частину групи номінативних мовних новоутворень становить вузькоспеціальна лексика, яка, як правило, не має синонімів і з часом стає загальноживаною, наприклад: *humanoid robot* – *гуманоїд*, *людиноподібний робот*, *cyborg* – *кіборг*. Стилiстичні неологізми утворюються від вже існуючих лексем і, як правило, виявляють синонімічні зв'язки з іншими одиницями. У цьому полягає їхня основна відмінність від номінативних новоутворень. Цей тип лексичних нововведень на ранніх етапах свого існування характеризується образністю, яка з часом втрачається, оскільки стилістичні неологізми, як і номінативні, поступово переходять у клас загальноживаної лексики [10]. Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що у текстах з робототехніки переважають номінативні неологізми, які називають нові поняття, що з'явилися у результаті розвитку робототехніки.

Аналіз фактичного матеріалу показує, що нині спостерігається стала тенденція швидкого пристосування суспільства до технічного прогресу результатом якого є поширення неологізмів робототехніки серед молодого населення та зрілих людей.

Підсумовуючи, необхідно сказати про те, що будь-яка мова знаходиться в постійному стані змін та розвитку, вона не може бути повністю застиглою, адже самою формою існування мови є її розвиток. Останнім часом науково-технічний прогрес став все більше впливати на глобальне суспільство, все це, природно, знайшло відображення у мові. Неологізми утворюються за певними

продуктивними словотворчими моделям. В результаті аналізу виявлених неологізмів в робототехнічному дискурсі були визначені наступні основні способи їх словотворення: аффіксація, словоскладання, конверсія, утворення акроніму, кінцеве усічення, початкове усічення, напів скорочення, словосполучення і вторинна номінація в результаті переосмислення вже існуючого значення слова.

2.2 Класифікації неологізмів за структурою

Накладення запропонованих лінгвістами класифікацій на матеріал вибірки дозволило здійснити власну класифікацію нових лексичних одиниць робототехніки. Розбивка матеріалу дослідження за структурою виявила превалювання морфологічних неологізмів, що ще раз підтверджує думку про те, що «в мові останніх десятиліть переважають морфологічні неологізми, тобто одиниці, створені за зразками, що існують у мовній системі» [31, с. 53].

Проаналізувавши матеріал вибірки, тексти та наукові статті з робототехніки ми дійшли висновку, що аббревіація складає значну частку в утворенні неологізмів з робототехніки: 25 одиниць або 8,6%: *HCI for Human Computer Interaction* – взаємодія «людина – машина»; *AIMBOT for autonomous indoor monitoring robot* – автономний робот для моніторингу приміщень; *VR for Virtual Reality* – віртуальна реальність; *AIQ for ARTIFICIAL INTELIGENSE+IQ* – вимірювання IQ у штучного інтелекту (табл. 2.1.).

Значну частку новоутворень у даній терміносистемі утворено афіксальним способом (36 одиниці або 12,0% вибірки). З них за допомогою префіксації утворено 26 одиниць або 8,6% вибірки, за допомогою суфіксації – 5 одиниць або 1,7%, префіксація+суфіксація – 5 одиниць або 1,7% вибірки. Це є тенденцією інтернаціоналізації знання, характерною для сучасного періоду розвитку науки і техніки. Серед суфіксів можна виокремити -tion, -ize, -able. Наведемо декілька прикладів неологізмів утворених афіксальним способом: *exoskeleton* – екзоскелет; *superintelligent* – надрозумний; *multirobot* – система з кількох роботів; *microdrone* – міні-дрон; *hyperrealistic* – гіперреалістичний; *robotize* – роботизувати; *hackable*

– *vразливий для атак хакерів; sensor – сенсор*. Графічне оформлення складних термінів у вибірці варіюється: написання через дефіс (45 одиниць чи 15,0%) *tank-like robot – танкоподібний робот, robo-assistant – робот-помічник, crime-fighting security robot – робот для боротьби зі злочинністю; decision-making software – ПЗ для прийняття рішень*.

У сучасній англійській мові немає чітких правил оформлення складних слів: морфеми в їхньому складі можуть писатися не тільки разом або через дефіс, але й окремо. Отже, головним критерієм виділення складного слова є його семантична цілісність, під якою розуміємо номінацію за принципом «одна одиниця – одне поняття». Неологізми, утворені за допомогою словоскладання склали 190 одиниць або 63,0 % вибірки. Наведемо приклади: *alien-like robot – робот схожий на прибульця; child-sized humanoid robot – дитина-гуманоїд; robo-assistant – робот-помічник; adult-size female android – жінка-андроїд; android copy – копія-андроїд; collision-tolerant drone – стійкий до зіткнень безпілотник; insect-inspired robot – комахоподібний робот; robotic nurse – робот-медсестра; amphibian vehicle – автомобіль-амфібія; half-humanoid robot – напів гуманоїдний робот; antibacterial nanorobot – антибактеріальний наноробот*.

Скорочення як один із способів утворення неологізмів склали 3 одиниці або 0,7%. Приклади: *nanotech – наноіндустрія; tech demo – технологічна демонстрація; teleop robot – робот на дистанційному керуванні*.

Одним із нових способів словотвору в сучасній англійській мові вважають словозлиття, або основоскладання. Суть цього процесу полягає у злитті основи одного слова зі скороченою основою іншого внаслідок чого утворюється нове слово, яке повністю або частково поєднує значення всіх структурних елементів, що входять до його складу [45]. Нами було визначено, що за допомогою способу основоскладання було утворено 35 неологізмів або 11,7% вибірки:

- collaborative + robot = *cobot – кобот*;
- knowledge + robot = *knowbot – роботизована програма для пошуку інформації за запитами*;
- chat + robot = *chatbot – чат-бот*;

- snake + robot = *snakebot* – робот-змія;
- mobile + robot = *mobot* – мобільний робот;
- feminine + humanoid + robot = *fembot* – робот або штучна істота, схожа на жінку;
- teleoperated + android + robot = *telenoid* – Android-робот з дистанційним керуванням;
- metronome + gnome = *metrognome* – роботизований метроном у вигляді гнома.

Більшість неологізмів утворених таким способом мають тільки ситуативний характер і тому не фіксуються у словниках. Особливістю таких неологізмів є їхня залежність від контексту. Варто звернути увагу на те, що неологізмам утвореним основозлиттям не властива полісемія, тому вони й набули такого широкого застосування в галузі робототехніки.

Найменш продуктивним способом утворення неологізмів нашої вибірки є вторинна номінація, під якою розуміємо «використання в акті номінації фонетичної форми вже існуючої одиниці і якості імені для нового об'єкта позначення» [35, с. 337]. Вторинна номінація була використана для утворення 8 неологізмів або 2,6% вибірки. Наведемо приклад: *teach* – спосіб програмування руки маніпулятора; *shoulder* – перша або друга вісь робота; *INFORM* – мова програмування для роботів *Yaskawa*, *link* – основна частина механічної кінцівки. Можливість утворення вторинних номінативних одиниць зумовлена на семіотичному рівні асиметричністю мовного знака (тобто відсутністю повної відповідності між планом вираження – формою та планом змісту – значенням), а на когнітивному рівні здатністю мозку людини до асоціацій.

2.3 Класифікації неологізмів за семантикою

Структурні та семантичні характеристики лексичної одиниці (план вираження та план змісту) існують у тісному зв'язку. Структурний аналіз у багатьох випадках неможливий без урахування семантичної складової

аналізованих слів (як ми мали змогу побачити у попередньому підрозділі), так само і семантичний аналіз полегшується за рахунок прозорості морфологічного членування лексем. Отже, виходячи з таких міркувань, логічним наступним кроком вважаємо проведення семантичного аналізу неологізмів у галузі робототехніки. Існують різні підходи до проведення семантичного аналізу. Meti та завданням нашої роботи найкраще підходить аналіз за номінативним критерієм, який передбачає виокремлення головних тематичних груп одиниць вибірки.

Класифікація одиниць різних частин мови за тематичними групами (понятійними галузями) виявила наступні результати (табл. 2.2.):

- «За видами діяльності» зайняли лідируючі позиції (139 одиниць або 46,3 %): *robotic butler* – робот-дворецький; *delivery robot* – робот-кур'єр; *surgical robot* – хірургічний робот; *quadruped robot* – чотириногий робот; *biped robots* – двоногі роботи; *disinfectant bot* – робот-дезінфектор;
- «Технології та програмні засоби» – 83 одиниці або 27,7 %: *ANN* – штучні нейронні мережі; *PFL* – форма спільної роботи рухомого робота та людини; *Robot-Assisted Surgery* – роботизована хірургія; *robotic-assisted biopsy* – роботизована біопсія;
- «Механізми та обладнання» – 66 одиниць або 22,0 %: *camera drone* – дрон з камерою; *amphibian vehicle* – автомобіль-амфібія; *robotic wheelchair* – роботизована інвалідна коляска; *three-fingered mechanism* – трипаллий механізм; *robotic surrogate* – робот-сурогат; *CyberKnife* – кіберскальпель; *Endoscopy-Bot* – робот-ендоскоп; *blood-drawing robot* – робот для забору крові; *swab robot* – робот для забору матеріалу на тест на COVID;
- «Процеси» склали 12 одиниць або 4 %: *robotize* – роботизувати, *HCI Human Computer Interaction* – взаємодія людина-машина; *micromanipulation* – маніпуляція у мікротехнології; *robo-advice* – надання консультацій через робота.

Семантичне членування неологізмів вибірки виявило наявність антропоцентризму, однієї з принципових установок сучасної лінгвістичної парадигми. Аналіз вибірки підтвердив постулат лінгвістів про те, що способи

утворення нових термінологічних одиниць підпорядковуються загальним способам термінотворення, а саме семантичному, морфологічному, синтаксичному [26, с. 123; 59, с. 181; 89, с. 104].

Проведене дослідження довело, що сфера робототехніки перебуває на стадії формування завдяки потребі називання нових понять. Лексикографічний опис цієї мови для спеціальних цілей, як і фіксація неологізмів є нагальними питаннями лінгвістів. Очевидною є необхідність створення нового тлумачного словника-довідника робототехнічних термінів. Подальше дослідження неологізмів в сфері робототехніки, їх структурних та семантичних особливостей, питань класифікації є перспективним для гармонізації та стандартизації мови робототехніки.

Висновки до розділу 2

Розбивка матеріалу дослідження за структурою виявила превалювання морфологічних неологізмів, що ще раз підтверджує думку про те, що «в мові останніх десятиліть переважають морфологічні неологізми, тобто одиниці, створені за зразками, що існують у мовній системі».

Переважну частину неологізмів вибірки складають утворення за допомогою словоскладання 190 одиниць або 63,0%. Значну частку новоутворень складено афіксальним способом (36 одиниці або 12,0% вибірки). За допомогою способу основоскладання було утворено 35 неологізмів або 11,7% вибірки. Абревіація також складає значну частку в утворенні неологізмів з робототехніки: 25 одиниць або 8,6. Скорочення як один із способів утворення неологізмів склало 3 одиниці або 0,7%. Класифікація вибірки за понятійними галузями виявила наступні результати: «Класифікація робіт за видами діяльності» зайняли лідируючі позиції (139 одиниць або 46,3%). «Технології та програмні засоби» - 83 одиниці або 27,7. «Механізми та обладнання» - 66 одиниць або 22,0. «Процеси» склали 12 одиниць або 4%. Семантичне членування неологізмів вибірки виявило наявність антропоцентризму, однієї з принципових установок сучасної лінгвістичної парадигми.

Аналіз вибірки підтвердив постулат лінгвістів про те, що способи утворення нових термінологічних одиниць підпорядковуються загальним способам термінотворення, а саме семантичному, морфологічному, синтаксичному.

РОЗДІЛ 3 ОСНОВНІ СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ НЕОЛОГІЗМІВ З РОБОТОТЕХНІКИ З АНГЛІЙСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

3.1 Основні способи перекладу англомовних неологізмів українською мовою

Перед перекладачем завжди одночасно постає кілька важливих завдань: по-перше, точно передати інформативний змісту тексту; по-друге, сканувати особливості мови оригіналу без порушення при цьому норм рідної мови, по-третє, що найважливіше, уявити смисли і культурний контент оригінального тексту у смислового вимірі іншої мови [56].

Еквівалентний – або як його ще називають, адекватний переклад – здійснюється на рівні, необхідному та достатньому для передачі незмінного плану змісту при дотриманні відповідного плану вираження, тобто норм мови. У процесі перекладу часто виявляється неможливість використання відповідних слів і виразів, які нам надає словник. Відбувається це через відмінності систем вихідної мови і мови перекладу. У подібних випадках перекладач вдається до процесу трансформації перекладу. Такий переклад полягає у перетворенні внутрішньої форми слова або словосполучення або ж її повної заміни для адекватної передачі змісту висловлювання. Завдання перекладача при досягненні адекватності – вміло зробити різні перекладацькі трансформації для того, щоб текст перекладу якомога більш точно передавав всю інформацію, наведену у тексті оригіналу, при дотриманні відповідних норм мови [27].

При виконанні еквівалентного перекладу втрати є неминучими. Однак існує ряд перетворень, які дозволяють зберегти адекватність перекладу на рівні цілого тексту. Такі перетворення мають назву перекладацьких трансформацій. Дослівний переклад, близький за семантикою до тексту оригіналу, заважає сприйняттю тексту перекладу. Для досягнення адекватності перекладу необхідні перекладацькі трансформації [27].

Таким чином, можна констатувати, що сформувалися два основних типи перекладу. Перший – це дослівний переклад або переклад у вигляді «кальки»,

буквалістський. Другий тип – еквівалентний або адекватний переклад. Цей тип перекладу В. Руднев називає «аналітичним» [79, с. 51]. Потрібно відзначити, що, незважаючи на існування обох видів перекладу, найбільшого поширення набув «аналітичний переклад», де перекладач аналізує текст перекладу, який в результаті перетворюється та доповнюється, а не стає семантичним копіюванням оригінального тексту. Існує також і так званий «гібридний», або комбінований переклад [58, с. 43].

Термін «перекладацька трансформація» широко використовується багатьма перекладознавцями (Л. С. Бархударовим, В. Н. Комісаровим, А. Д. Швейцером, Р. К. Міньяр-Белоручевим, Я. І. Рецкером та ін.) [47, 45, 46, 48] і між ними немає абсолютної згоди щодо трактування даного поняття. Спочатку термін «трансформація» був пов'язаний із становленням «трансформаційної граматики». Трансформаційна граMATика розглядає правила формування синтаксичних структур, які характеризуються однаковим планом змісту, але відрізняються один від одного планом вираження. Згідно з правилами трансформації, з вихідної (ядерної) структури виводяться інші структури (трансформи), або, навпаки, останні зводяться до ядерної структури [55].

Питання про визначення перекладацьких трансформацій вирішується відповідно до вихідних принципів конкретної теорії. Л.С. Бархударов вважає, що «перекладацькі трансформації – це численні і різноманітні перетворення, які здійснюються з метою досягнення перекладацької еквівалентності («адекватності») перекладу всупереч розбіжностям у формальних і семантичних системах двох мов» [12, с. 190].

Л.К. Латишев наводить приклади, коли просто необхідно вдаватися до навмисних відступів від тексту оригіналу – «перекладацьких трансформацій», тому що буквальний переклад, або ж просто переклад, близький до оригіналу за семантикою, заважає сприйняттю ПТ. Виникає протиріччя між двома критеріями адекватності перекладу – рівноцінністю регулятивного впливу ВТ та ПТ та їх семантико-структурною подібністю [57].

А. Д. Швейцер пише, що «термін «трансформація» використовується в перекладознавстві у метафоричному сенсі. Насправді мова йде про відношення між вихідними і кінцевими мовними виразами, про заміну в процесі перекладу однієї форми вираження іншою ... » [100, с. 118].

Той факт, що багато слів не мають прямих еквівалентів в інших мовах, відзначався дуже давно. Ще у XIV столітті вважалося цілком прийнятним опускати в тексті перекладу слова, або, навпаки, розширювати текст перекладу шляхом додаткових лексичних засобів для розкриття значення іншомовних слів. Допускалося введення не тільки окремих слів, але навіть цілих речень. Розширення тексту перекладу розглядалося як вимушений компроміс. Особливо це стосувалося перекладу сакральних текстів. В епоху Відродження вважалося, що нічого з того, до чого доторкнулися музи, не може бути переведено на іншу мову, не втративши гармонії. У більш пізні часи була думка, що додавання до перекладу інших елементів може спотворити оригінал [27].

В. Г. Гак розуміє під перекладацькою трансформацією «відхід від використання ізоморфних засобів, присутніх в обох мовах» [16]. Ізоморфними засобами є системні еквіваленти, які характеризуються однаковим денотативним значенням і граматичною однотипністю. На думку В. Г. Гака, «перекладацька трансформація дуже часто зумовлюється використанням слів або граматичних форм у вторинних функціях (генералізація, транспозиція, десемантизація) або в умовах контекстуальної або ситуативної надмірності» [16, с. 69]. Якщо мовний елемент використовується у первинній функції, тобто в своєму прямому значенні, то при наявності міжмовного системного еквівалента можливий дослівний переклад.

Одиниці перекладу, для яких існують постійні, непорушні відповідності, складають незначну меншість, зазначає І.Р. Перевишина [67]. В основному ж спостерігається розбіжність семантичних систем і складових цих систем. Л.С. Бархударов аналізує випадки часткової відповідності лексичних одиниць двох мов, випадки часткової еквівалентності, зумовлені явищем, яке можна назвати недиференційованістю значення слова в одній мові, порівняно з іншою [12].

У зв'язку з тим, що Р. К. Міньяр-Белоручев розглядає переклад як передачу адресату деякої інформації, «здатної продукувати у нього потрібний сенс, а якщо це можливо, то і додатковий естетичний ефект» [63, с. 4]. Суть трансформації він бачить у «зміні формальних (лексичні та граматичні трансформації) або семантичних (семантичні трансформації) компонентів вихідного тексту при збереженні інформації, призначеної для передачі» [63, с. 201].

І. Рецкер вважає, що перекладач передає значення іноземного слова в контексті і знаходить йому відповідну заміну мовою перекладу, яка не має аналогу в словнику. Він відносить трансформації до прийомів логічного мислення. Таке явище відноситься до лексичних перетворень. Також І. Рецкер говорить у своїх роботах про граматичні перетворення. Ці перетворення здійснюються в процесі трансформації структури речення відповідно до норм МП [77].

В. Н. Комісарів вважає, що «перекладацькі трансформації – це перетворення, за допомогою яких можна здійснити перехід від одиниць оригіналу до одиниць перекладу в зазначеному сенсі. І, оскільки перекладацькі трансформації здійснюються з мовними одиницями, що мають як план змісту, так і план вираження, вони носять формально-семантичний характер, перетворюючи як форму, так і значення вихідних одиниць» [46, с. 172].

Як видно з розглянутих визначень, термін «перекладацька трансформація» інтерпретується по-різному. Деякі автори, зокрема В. Г. Гак, обмежують поняття «перекладацька трансформація», маючи на увазі відмову від наявних міжмовних відповідностей, що ґрунтуються на ізоморфних явищах мови. Тим самим дослідники виключають з визначення ті випадки, коли між вихідною мовою (ВМ) і мовою перекладу (МП) відсутні такі відповідності. В цьому випадку В.Г. Гак пропонує називати подібні перетворення «квазітрансформаціями», тобто «розбіжностями у використанні мовних засобів, що обумовлюються особливостями систем двох мов (відсутністю системних еквівалентів)» [16]. Квазітрансформації відзначаються в таких основних випадках: а) лексичні чи граматичні лакуни (відсутність в однієї з мов даної граматичної категорії або

лексичного закріплення даного значення); б) розбіжності в обсязі значення слів або граматичних категорій [16].

На наш погляд, подібне розмежування на справжні перекладацькі трансформації і квазітрансформації не змінюють сутності перекладацького процесу, який розглядається як міжмовне перетворення. Адже вже сама по собі розбіжність ВМ і МП на рівні системи, норми і узус змушує перекладача вдаватися до еквівалентних міжмовних перетворень. Швидше, подібне розмежування можна ввести, кажучи про характер перекладацьких трансформацій. При перекладі деякі трансформації, зумовлені певними відмінностями в системах мов, мають вимушений характер, в той же час виділяються перекладацькі трансформації, необґрунтовані такими відмінностями, але необхідні для збереження комунікативно-функціональних властивостей тексту. Характер трансформацій дозволяє стосовно кожного окремого випадку розкрити умови, що роблять необхідним відхід від буквалізму.

Однак більшість перекладознавців, наприклад Л. С. Бархударов, В. Н. Комісарів та ін., визначають поняття «перекладацька трансформація» як відношення між вихідним текстом і текстом перекладу. Тим самим маються на увазі всілякі міжмовні перетворення, які здійснюються для досягнення перекладацької еквівалентності. Такий підхід дозволяє говорити про комплексний характер перекладацьких трансформацій і відповідає перекладацької реальності. Подання процесу перекладу як перетворення однієї форми вираження в іншу має умовний сенс. Насправді, одиниці оригіналу залишаються незмінними, перекладач лише підшукує їм в мові перекладу комунікативно рівноцінні одиниці, відбувається «перевираження» сенсу, тобто між одиницями оригіналу і перекладу виявляються певні відносини, які можуть описуватися умовно – як ніби одиниці перекладу отримані шляхом якихось маніпуляцій над одиницями оригіналу [44].

В даний час в теорії перекладу відомо і описано велику кількість перекладацьких трансформацій. Як вважає В. Г. Гак, загальна інвентаризація і типологічна класифікація всіх можливих мовних перетворень може надати безсумнівну користь перекладознавству. Вона забезпечує рішення трьох завдань:

дати в руки перекладачеві повну гаму засобів, здатних виразити дане значення; виправдати існуючу практику перекладу, оскільки в своїй роботі перекладачі стихійно вдаються до перетворень, часом досить складних; дати лінгвістичне пояснення будь-якого виду розбіжностей при перекладі [16, с. 64]. Крім того, знання перекладачем «правил, прийомів і стереотипів» забезпечує більшу надійність і об'єктивність результатів перекладу, допомагає в умовах браку часу швидше знайти варіант перекладу [16, с. 46].

При зіставленні текстів оригіналу з перекладними текстами стає очевидним, що конкретний розподіл елементарних одиниць сенсу (сем або семантичних компонентів) і смислових акцентів в реченнях ВТ і ТП, як правило, не збігаються. Але ця обставина, так само як і відсутність в мові перекладу (МП) відповідних еквівалентів мовних одиниць вихідної мови (ВМ), зовсім не означає, що поняття, виражені у ВТ, не можуть бути відтворені у ТП, оскільки арсенал мовних засобів як в іноземній мові, так і в МП дозволяє передавати найрізноманітніші поняття, думки і почуття [27].

Основні типи лексико-граматичних трансформацій, необхідних для адекватної передачі суті перекладу включають:

- антонімічний переклад;
- експлікацію (описовий переклад);
- компенсацію.

Основні типи граматичних трансформацій включають:

- синтаксичне уподібнення (дослівний переклад);
- членування речення;
- об'єднання речень;
- граматичні заміни (форми слова, частини мови або члена речення).

Існують різні підходи до класифікації перекладацьких трансформацій, коротко розглянемо лише дві з найбільш відомих типологій перекладацьких трансформацій – типології В. Н. Комісарова і Л. С. Бархударова. Співвідношення представлено у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1. Порівняльна таблиця перекладацьких трансформацій

Перекладацькі трансформації	
За В.Н. Комісаровим	За Л.С. Бархударовим
1.Транскрибування	
2.Транслітерація	
3.Калькування	
4.Лексико-семантичні заміни: Конкретизація Генералізація Модуляція	1. Лексичні заміни: Конкретизація Генералізація Заміна слідства причиною і навпаки
Граматичні трансформації: Синтаксичне уподобання (дослівний переклад) Граматичні заміни заміни форм слова заміни частин мови заміни членів речення заміна типу речення членування речення об'єднання речень	Заміни форм слова Заміни частин мови Заміни членів речення Синтаксичні заміни у складному реченні (у том числі об'єднання речень та членування речення) Антонімічний переклад
6. Комплексні лексико-граматичні трансформації: Антонімічний переклад	Компенсація

Експлікація (описовий переклад) Компенсація	
7. Технічні прийоми перекладу: Переміщення Додавання Опущення	2.Перестановки
	3.Додавання
	4. Опущення

Існує декілька наукових підходів стосовно розподілу трансформацій за типами: відомий авторитетний дослідник В. Н. Комісарів в своїх публікаціях класифікує перекладацькі трансформації за видами – лексичні трансформації, граматичні трансформації та комплексні трансформації, що поєднують ознаки лексичних та граматичних трансформацій одночасно [44]. Інший вчений Л. С. Бархударов визначає наступні види трансформацій: опущення, додавання, перестановки, заміни [11].

Також у В. Н. Комісарова виокремлені такі перекладацькі прийоми як транскрибування, транслітерацію та калькування. Натомість Л. С. Бархударов не виокремлює їх в своїй класифікації. Разом з тим, можна визначити також спільні риси класифікацій перекладацьких прийомів цих двох дослідників. Серед спільних прийомів, що включені в обидві класифікації можна відзначити генералізацію, конкретизацію та антонімічний переклад.

У системі трансформацій Л. С. Бархударова перекладацькі прийоми додавання та опущення вказані як основні. В той же час В. Н. Комісаров ці два прийоми розглядає як технічні поряд з прийомом переміщення лексичних одиниць, який у типології Л. С. Бархударова має назву перестановок та не включає додавання та опущення до загальної класифікації трансформацій. Прийом, який визначається В. Н. Комісаровим як модуляція, Л. С. Бархударов трактує як заміну слідства причиною і навпаки.

Вказані перекладацькі трансформації в чистому вигляді на практиці зустрічаються досить рідко. Безумовно, як і всякі класифікації, певною мірою,

перекладацькі прийоми взаємопов'язані між собою та тісно переплітаються. Вищевикладені типології перекладацьких трансформацій у більшості випадків є умовними і не можуть охопити всі прийоми, використовувані перекладачем на практиці.

Суттєвим недоліком відомих наукових класифікацій перекладацьких трансформацій та прийомів є той факт, що зазвичай автори досліджуваних підходів не розглядають частотність цих трансформацій, які вони вказують стосовно різних видів перекладу.

І.Р. Перевишина робить висновок, що переклад певною мірою є суб'єктивним, проте він суб'єктивний лише в тому сенсі, в якому є суб'єктивним будь-який мовленнєвий твір, створений автором у процесі конкретного мовленнєвого акту. Однак суб'єктивність перекладу обмежена рамками ВТ. З усіх видів мовних творів акти перекладу найбільш обумовлені, оскільки крім обмежень, що накладаються системою мови перекладу, вони ще додатково детерміновані свідомим прагненням перекладача якомога повніше відтворити зміст тексту оригіналу [67].

Чому ж перекладачі змушені звертатися до трансформацій? Основні причини використання перекладацьких трансформацій – відмінності в лексичному складі, а саме у понятійній сфері і смислового обсязі слів різних мов. Граматична система мов також різна: відрізняються сполучуваність і порядок слів у реченні, структура самих пропозицій, їх використання та види. Та все це зобов'язує перекладача адаптувати вихідний текст до норм рідної мови, використовуючи трансформації.

Під терміном «трансформація» розуміється зміна однієї мовної форми в початковому тексті на іншу мовну форму в тексті перекладу, крім того, під мовною формою розуміється частина мови, поєднання слів або ж граматична конструкція. Трансформації можна розділити на граматичні та лексичні. Граматичні трансформації також, в свою чергу, поділяються на частиномовні і синтаксичні.

Спираючись на роботи вчених, підсумовуючи існуючі концепції з питань перекладацьких трансформацій, слід виокремити їх два основних різновиди (лексичні і граматичні), а потім звести до певних типів.

1. Лексичні трансформації. До таких трансформацій зазвичай відносять: транскрипцію (або транслітерацію), конкретизацію, генералізацію, модуляцію (заміну слідства причиною і причини наслідком, тобто заміну, засновану на причинно-наслідкових відносинах), антонімічний переклад, компенсацію, додавання, опущення. Розглянемо перераховані трансформації.

1.1. Транскрипція (транслітерація) – це переклад на рівні фонем (або графем). Відомо, що фонема, якій у письмовій мові відповідає графема або буквенний символ, не має самостійного значення, вона грає в мові лише розлічальну роль. Проте у практиці перекладу є випадки, коли фонемі (або графемі) вихідної мови замінюються більш близькими до них за артикуляцією та акустичними властивостями фонемами мови перекладу.

1.2. Конкретизація. Цей вид трансформації передбачає заміну слова або ж словосполучення вихідного тексту (ВТ) з найбільш широким референціальним значенням словом або словосполученням тексту перекладу (ТП) з найбільш вузьким значенням, що має назву конкретизації. Конкретизація може бути мовною та контекстуальною. При мовній конкретизації зміна слова з широким значенням словом з найбільш вузьким значенням обумовлюється розбіжностями двох мов або відсутністю у ТП лексичної одиниці, що має рівноцінне значення, що одиниця ВТ, яка передається.

1.3. Генералізація. Під цим терміном мається на увазі протилежне конкретизації явище, іншими словами, заміна одиниці ВТ, що має найбільш вузьке значення, одиницею ТП з найбільш широким значенням.

1.4. Модуляція (заміна слідства причиною і навпаки). При перекладі часто мають місце лексичні заміни, які засновані на причинно-наслідкових взаємозв'язках між поняттями. Наприклад, слово або ж словосполучення ВТ має можливість замінюватися при перекладі словом або словосполученням ТП, яке за

закономірними зв'язками позначає причину дії або стану, позначеного перекладною одиницею ВТ.

1.5. Антонімічний переклад – це широко поширена лексико-граматична трансформація, сутність якої полягає у трансформації конструкції в негативну або ж навпаки. Окремим випадком антонімічного перекладу вважається заміна прикметника або ж прислівника у порівняльному або найвищому ступені прикметником або ж власною мовою позитивного ступеня і навпаки.

1.6. Компенсація – це особливий різновид заміни. Цей прийом використовується в тих випадках, коли певні елементи однієї мови не мають еквівалентів в іншій мові. Перекладач передає таку ж інформацію за допомогою іншого засобу, причому не обов'язково в тому ж самому місці тексту, що і в оригіналі.

Що стосується вищезазначених трансформаційних методів, слід зазначити той факт, що вони складаються в систему, іншими словами, вони не існують автономно, ізольовано між собою, а часто взаємообумовлені, що означає: часто при перекладі якоїсь частини тексту потрібно застосувати два і більше трансформаційних методи, причому у самих різних комбінаціях.

Еквівалентність перекладу оригіналу – це відносне поняття, і рівень відносності може бути дуже різним. Ступінь близькості з оригіналом залежить від культур, епохи створення оригіналу і перекладу, способу перекладу, характеру текстів та ін.

У науково-технічній літературі досить широко вживаються терміни, тобто слова і словосполучення, вжиті для позначення спеціальних понять в якій-небудь галузі науки і техніки. При їх перекладі, як уже було згадано, часто застосовується транскрипція або транслітерація. Крім того, слід передбачати, що багато термінів є багатозначними, тобто мають різні значення не тільки в різних галузях науки і техніки, але навіть в однієї і тієї ж галузі.

Ми розглянули деякі види перекладацьких трансформацій, навели приклади перекладу з їх використанням і можемо зробити висновок, що перекладацький вибір визначається лінгвістичними факторами. Різниця систем ВМ і МП,

стилістичні особливості оригіналу, особливості мовної та мовленнєвої норм ВМ і МП, а також індивідуальний стиль автора вихідного тексту - це ті обставини, без яких не можна пояснити використання перекладацьких трансформацій. Саме з їх допомогою можливий адекватний переклад, рівноцінний в плані впливу вихідного тексту і тексту перекладу.

3.2 Способи перекладу неологізмів з робототехніки утворених шляхом афіксації

Неологізація є однією з основних способів поповнення лексичного складу сучасної англійської мови. У наукових колах розглядаються різні класифікації нових слів: виділяють лексичні (абсолютно нові слова у мові) та семантичні (відомі слова, яким надаються нові значення у мовленні) неологізми; фонологічні та морфологічні неологізми [113]; власне неологізми (новизна форми поєднується з новим значенням), трансномінації (поєднання новизни форми та відомого значення) та переосмислення, або семантичні інновації [31].

В основі класифікації, запропонованої Л. Гілбертом, лежить спосіб створення неологізмів [113]. Вчений виділяє фонологічні та морфологічні неологізми. До фонологічних неологізмів відносять слова, утворені від вигуків або створені з окремих морфем, звуків. В основі подібних слів лежить звуконаслідування або імітація звуків певних подій чи явищ. Прикладами найбільш відомих фонологічних неологізмів є слова: *buzz* (дзижчати, гудіти), *oops* (ой! ох! - при подиві власної помилки), *boom* (гул, гуркіт) та ін.

Морфологічні неологізми створюються за зразками, що вже існують у мові. До них відносяться:

- а) афіксальні неологізми (*cloud computing* (хмарні обчислення), *proofreading* (схильність шукати помилки в чужому тексті);
- б) конвертовані неологізми *flow-back* (зворотний приплив коштів);
- в) неологізми-абревіатури *Human Computer Interaction (HCI)*, *SCARA Robot* *SCARA derives from Selectively Compliant Arm for Robotic Assembly*;

г) складні неологізми (*robo-advisor* робо-едвайзери (робот-консультант), *thinktank* («мозковий центр») та ін.

З запропонованої класифікації неологізмів, виділяють такі способи словотворення [36, с. 13]: афіксацію, конверсію, словоскладання, скорочення, зворотне словотворення, постпозитивацію, звуконаслідування, повтор, лексико-семантичне словотворення, чергування звуків, перенесення наголосу в слові.

Афіксація. Як показали результати дослідження, в сучасних англійських текстах з робототехніки практично кожен шостий неологізм утворений за допомогою способу афіксації, тобто завдяки додаванням префіксу або суфіксу до слова або його основи. До найбільш використовуваних словотвірних префіксів відносяться: префікси, що позначають розмір: «зменшувальні» *micro-* та *nano-* (*microbot* – мікробот, *microdrone* – міні-дрон, *nanoscience* – нанонаука, *nanobot* – нанобот, *nanocomputer* – нанокомп'ютер); «збільшуючі» *super-* *kilo-* *hyper-* (*kilobot* – кілобот, *superstrong* – надсильний, *Hypermedia* – гіперсередовище); негативні: *un-* (*unlock*, *unsend*); префікси, що мають часове значення: *post-* (*postmateriality* – постматеріальність).

Результати нашого дослідження показали, що суфіксація має високу продуктивність в утворенні нових слів. Особливою продуктивністю також відрізняються суфікси *-ism* *A.I.-ism* - *ARTIFICIAL INTELIGENSE+ism* - теорія і практика створення роботів або інших людиноподібних істот із штучним інтелектом, що позначають процес або дію, що характеризуються певною поведінкою учасників. Результати дослідження також показали, що дієслівні суфікси використовуються для створення нових слів досить рідко. У ході дослідження було виявлено один неологізм цього типу: *to robotize* (роботизувати) з суфіксом *-ize*. Дані суфікси позначають перехід із одного стану до іншого.

Аналіз прийомів перекладу неологізмів з робототехніки утворених способом афіксації наведено у таблиці 3.2.

■ Калькування ■ Транскрибування ■ Експлікація
■ Пояснювальний описовий переклад ■ Еквівалентний

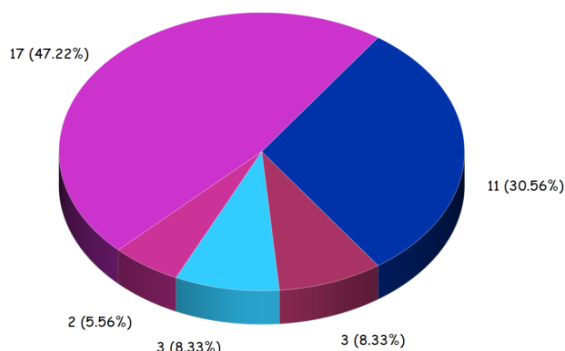

Рисунок 3.2.1 - Аналіз прийомів перекладу неологізмів з робототехніки утворених способом основокладання

Для перекладу неологізмів утворених шляхом афіксації (загальної кількостю 36 одиниць у вибірці) було використано 5 перекладацьких прийомів: калькування – 17 одиниць або 47,2% від загальної кількості неологізмів, утворених шляхом афіксації та 5,6% від загальної кількості неологізмів вибірки; транскрибування – 11 одиниць або 30,6% від загальної кількості неологізмів, утворених шляхом афіксації та 3,7% від загальної кількості неологізмів вибірки; експлікації – 3 одиниці або 8,3% від загальної кількості неологізмів, утворених шляхом афіксації та 1,0% від загальної кількості неологізмів вибірки; пояснювальний описовий переклад – 3 одиниці або 8,3% від загальної кількості неологізмів, утворених шляхом афіксації та 1,0% від загальної кількості неологізмів вибірки; еквівалентний – 2 одиниці або 5,6% від загальної кількості неологізмів, утворених шляхом афіксації та 1,0 % від загальної кількості неологізмів вибірки.

3.3 Способи перекладу неологізмів з робототехніки утворених шляхом основоскладання та словоскладання

Проведений аналіз показав, що серед основних типів основоскладання, результатом яких стають іменник, дієслово або прикметник, найефективнішим є утворення іменника. Дану групу неологізмів ми розділили на дві категорії: складові іменники з 1) дієсловом в якості центральної складової (*verb-centred*) або 2) іменником (*noun-centred*), що виступає в цій ролі.

Спираючись на результати дослідження, ми дійшли висновку, що приклади другої групи переважають у досліджуваній сфері: *snakebot* – *робот-змія*, *exoskeleton* – *екзоскелет*, *knowbot* – *робот [пошуку] знань* – *програма-агент для пошуку по запитам користувача*, *SmartBird* – *автономний орнітоптер*, *aerobot* – *аеробот*, *throwbot* – *робот-розвідник*, *bearmanoid* – *робот-ведмідь*, *StockBot* – *робот для впорядкування продукції на складах та в магазинах* та ін. До другої групи можна віднести і такі складні іменники, як *app-controlled* – *контрольований додатком*, крім словоскладання також приймають словотворчі афікси.

Під час проведеного аналізу нами було виявлено, що словоскладання часто доповнюється іншими словотворчими методами. Крім афіксації у формуванні неологізмів також використовується прийом усічення. як правило, при словоскладанні в англійській мові усіченню піддається перше слово. Так, неологізм *bio-robot* виник на основі словосполучення *biological robot* – *біологічний робот*, *robo-assistant* – *робот-помічник*, *robo-pilot* – *робот-пілот*, *robo-tractor* – *роботизований трактор*, де перша частина складеного слова зазнала усічення. Однак виявлено випадки, коли усікається друга частина складного слова: *Stuntronics* – *animatronic stunt doubles* – *аніматронний дублер*, *disinfectant bot* – *робот-дезінфектор*, *endoscopy-bot* – *робот изований ендоскоп*.

Аналіз прийомів перекладу неологізмів з робототехніки утворених способом основоскладання наведено у таблиці 3.3. Детальний аналіз на основі прикладів наведено у Додатку А.

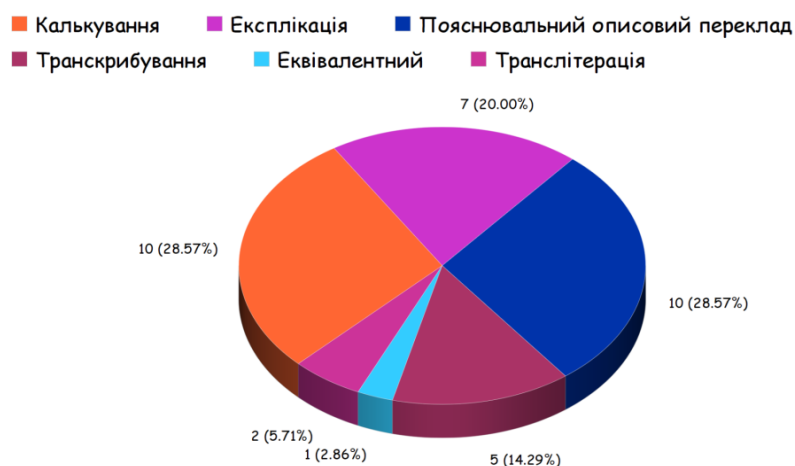

Рисунок 3.3.1 - Аналіз прийомів перекладу неологізмів з робототехніки утворених способом основоскладання

Для перекладу неологізмів утворених шляхом основоскладання (загальної кількістю 35 одиниць у вибірці) було використано 6 перекладацьких прийомів: калькування – 10 одиниць або 28,6% від загальної кількості неологізмів, утворених шляхом основоскладання та 3,3% від загальної кількості неологізмів вибірки; транскрибування – 5 одиниць або 14,3% від загальної кількості неологізмів, утворених шляхом основоскладання та 1,7% від загальної кількості неологізмів вибірки; експлікації – 7 одиниць або 20,0% від загальної кількості неологізмів, утворених шляхом основоскладання та 2,3% від загальної кількості неологізмів вибірки; пояснювальний описовий переклад – 10 одиниць або 28,6% від загальної кількості неологізмів, утворених шляхом основоскладання та 3,3% від загальної кількості неологізмів вибірки; еквівалентний – одна одиниця або 2,8% від загальної кількості неологізмів, утворених шляхом основоскладання та 0,3% від загальної кількості неологізмів вибірки.

Аналіз прийомів перекладу неологізмів з робототехніки утворених способом словоскладання наведено у таблиці 3.4. Детальний аналіз на основі прикладів наведено у Додатку А.

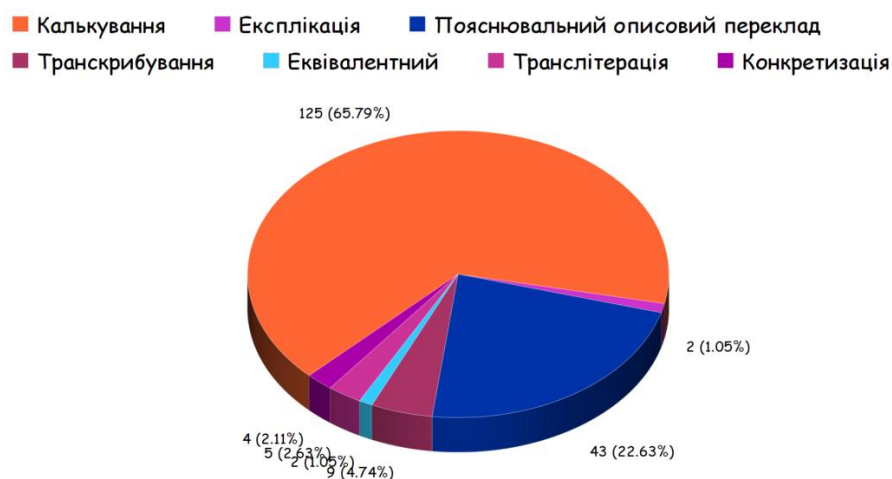

Рисунок 3.3.2 - Аналіз прийомів перекладу неологізмів з робототехніки утворених способом словоскладання

Для перекладу неологізмів утворених шляхом словоскладання (загальної кількістю 190 одиниць у вибірці) було використано 7 перекладацьких прийомів: калькування – 125 одиниць або 65,8% від загальної кількості неологізмів, утворених шляхом словоскладання та 41,7% від загальної кількості неологізмів вибірки; транскрибування – 9 одиниць або 4,7% від загальної кількості неологізмів, утворених шляхом словоскладання та 3,0% від загальної кількості неологізмів вибірки; експлікації – 2 одиниці або 1,1% від загальної кількості неологізмів, утворених шляхом словоскладання та 0,7% від загальної кількості неологізмів вибірки; пояснювальний описовий переклад – 43 одиниці або 22,6% від загальної кількості неологізмів, утворених шляхом словоскладання та 14,3% від загальної кількості неологізмів вибірки; еквівалентний – 2 одиниці або 1,1% від загальної кількості неологізмів, утворених шляхом словоскладання та 0,7% від загальної кількості неологізмів вибірки; транслітерації – 5 одиниць або 2,6% від загальної кількості неологізмів, утворених шляхом словоскладання та 1,7% від загальної кількості неологізмів вибірки; конкретизації – 4 одиниці або 2,1% від

загальної кількості неологізмів, утворених шляхом словоскладання та 1,3% від загальної кількості неологізмів вибірки.

3.4 Способи перекладу неологізмів з робототехніки утворених шляхом вторинної номінації

Механізм вторинної номінації докладно описаний у науковій літературі, його функціонування базується на таких стилістичних явищах, як метафора, метонімія, евфемізм, гіпербола, табу та ін. Найчастіше природа цього явища пояснюється «семантичним зношуванням» певних лексичних одиниць. Щоб уникнути «втоми» від звичних форм, користувачі мови цілеспрямовано замінюють їх новими. Незважаючи на тривалу історію цієї проблеми, поза розглядом (у дусі традиційного мовознавства) найчастіше залишаються питання призначення та функціональної сфери вторинних імен, а також механізм їхньої «глибинної» семантики. Для успішного проникнення в цю семантичну сферу доцільно зупинитися на попередньому розгляді понять «мовний символ» та «еталон», які є релевантними подальшому розвитку теорії вивчення вторинної номінації з позицій етимології. Відомо, що для вербальних форм відображення навколишньої дійсності значущим є використання матеріальних образних об'єктів або їх груп як символічних посередників репрезентації певного абстрактного сенсу. В основі знакового відображення абстрактних смислових значень розглядається ідея можливості згортання інформативного змісту в образі.

Кодування в знакових системах є зручним способом імплікування бажаної інформації, спрямоване на полегшення умов пошуку та адекватної реалізації процесу в умовах вербальної комунікації. Наприклад, побутова символіка не вимагає від індивіда духовного чи розумового напруження, пов'язаного з кодуванням/декодуванням семантичного змісту мовного знака.

Особливість невербальних образів (символів) полягає у їх здатності пробуджувати духовний потенціал сприймаючого суб'єкта. Т. В. Симашко наводить наступне зауваження Е. Б. де Кондильяка, який вважав, що «в мові

довгий час не було інших слів, крім назв, даних чуттєво сприйманим предметам, таких слів, як дерево, плід, вода, вогонь. У міру того, як люди ставали здатними аналізувати, розмірковуючи про різні сприйняття, що мали місце в їхній душі, вони вигадували знаки для більш простих ідей. Коли в них була, наприклад, ідея дерева, вони створювали ідеї стовбура, гілки, листя, зелені тощо. Коли обставини змусили звертати увагу на нові об'єкти, тоді шукали те, що у них було спільного з об'єктами. Раніше відомими, відносили їх до цього ж класу і користувалися одними і тими ж назвами для позначення тих та інших. Таким чином, ідеї знаків ставали більш загальними, але це відбувалося повільно, до абстрактних понять доходили лише поступово» [83, с. 90-97].

Основною ознакою невербальних символічних форм є статичний характер. При цьому слід мати на увазі, що символ – це застиглий образ, який наділений закріпленим за ним значенням, пошуки якого хоч і можуть займати в індивідуума якийсь час, але нічого не додають до його знань про себе або дійсність. Це значення «не має когнітивного сенсу» [22, с. 65].

Невербальні символи, що базуються на певних образах, ведуть образну основу у бік стабілізації форми [9, с. 337]. Зворотну позицію займають мовні символи, які ведуть образ у бік сенсу. Маючи здатність концентрувати інформацію у образі, вони орієнтуються на емоційний бік сприйняття людиною дійсності. На відміну від матеріальних символів, ці одиниці мають ряд істотних особливостей. Якщо невербальний символ є статичним візуальним образом, елементом, що втілює чуттєвий бік людської свідомості, то мовний символ має здатність створювати нові смислові значення і, отже, апелює не так до почуттів, як до розуму. Таким чином, не символічне маркування, а пошук засобів, що дозволяють перетворити наші знання та уявлення про предмет думки, складають потенціал значень мовних символів. «Мовний образ не тотожний чуттєво-предметному образу: перший можна «побачити» лише внутрішнім поглядом, другий – відбиток у свідомості реального предмета» [4, с. 47].

Відомо, що багато мовних символів засновані, як правило, на метафоричних і метонімічних конструкціях, що містять у своїй основі образ. Навіть метонімічні

переноси, які більшою мірою орієнтовані на статичний спосіб утворення – за суміжністю, - подібний до утворення символічних образів, мають інформативний зміст, виділяючи в об'єкті суттєву деталь і спрямовуючи нашу свідомість певним шляхом його осмислення. Однак слід чітко розмежовувати поняття метафора, метонімія та мовний символ, між якими як формами реалізації образного потенціалу є суттєві відмінності, на що вказує, зокрема, У. Еко. За його словами, не всі засоби вторинної номінації є символами, а лише ті, які мають у семіотичному плані прихований чи зашифрований зміст [111, с. 204].

Аналіз прийомів перекладу неологізмів з робототехніки утворених способом вторинної номінації наведено у таблиці 3.5. Детальний аналіз на основі прикладів наведено у Додатку А.

Для перекладу неологізмів утворених шляхом вторинної номінації (загальної кількістю 8 одиниць у вибірці) було використано 1 перекладацький прийом: пояснювальний описовий переклад – 8 одиниць або 100 % від загальної кількості неологізмів, утворених шляхом вторинної номінації та 2,7 % від загальної кількості неологізмів вибірки.

3.5 Переклад абрєвіатур в англійських текстах з робототехніки

Скорочення, абрєвіація та акроніми є найпоширенішими способами словотвору, що використовуються в підмові комп'ютерних та інформаційних технологій, робототехніці. Тут слід зазначити, що під скороченнями розуміються слова, утворені від частин слова або його складів, під акронімами та абрєвіатурами – слова, утворені початковими літерами слова чи словосполучення. При цьому акроніми, на відміну від абрєвіатур, можна вимовляти разом, як окремі слова, а не за буквами (4). В англійській термінології ці два поняття позначаються єдиним терміном – *abbreviation*. Відповідно до *Routledge Dictionary of Language and Linguistics* (1996), у складанні якого брали участь понад 30 сучасних лінгвістів, "*abbreviation (also acronym) в broad sense of word, process and result of word formation in which of first letters or syllables word groups are written and*

pronounced as words" (3) («аббревіатура (також акронім) у широкому значенні слова є процес і результат словотворення, при якому перші літери чи склади груп слів пишуться та вимовляються як слова»).

У загальній системі запропонованих класифікацій типів словотворення аббревіація як процес відноситься до способу «скорочення» (*shortening* в англійській термінології) або скорочення лексеми частини свого етимону без зміни коннотативного значення [2, с. 71]. Наприклад, *ROV stands for Remote Operated Vehicle* – автомобіль з дистанційним керуванням, *Human Computer Interaction (HCI)* – взаємодія «людина – машина» та інші.

Джон Алджео розрізняє такі явища:

1) аббревіатура (*abbreviation*) – скорочене написання лексеми, що вимовляється у своїй повній формі в усному мовленні;

2) алфаветизм (*alphabetism*) – скорочення за першими буквами лексем стійкого словосполучення чи фрази, що має окремо буквене вимовлення;

3) акронім (*acronym*) – скорочення слова або виразу за літерами і вимовлене відповідно до звичайних правил англійської орфографії *SLURBT* – *Swing or Swivel*

L – *Lower Arm*

U – *Upper Arm*

R – *Rotate*

B – *Bend*

T – *Twist*.

Введені Алджео терміни аббревіатура, алфаветизм і акронім є скорочення групи слів, тобто. продуктом, для позначення процесу отримання цього продукту, Алджео використовує термін «to shorten» (2, с. 71-72).

Німецький лінгвіст Інго Плаг пише, що аббревіатури часто використовуються для створення нового слова шляхом використання початкових літер багатослівного речення чи фрази. Аббревіатури можна групувати залежно від їхньої орфографічної або фонологічної властивості: окремо буквене вимовлення ініціалізму (*initialism*) або злите орфоепічне вимовлення акроніму (*acronym*). Для позначення процесу утворення даних одиниць Інго Плаг використовує термін *to*

abbreviate [130, с. 126-129]. Ми бачимо, що запропонований Плагом поділ типів аббревіатур не збігається з класифікацією Джона Алджео: теоретично аббревіатури Плага містять у собі ініціалізми і акроніми, а в роботі Алджео вони перебувають одному рівні.

Крім цього до цієї класифікації можна було б додати аббревіатури з поєднання початкової частини (літери) слова з цілим словом, що не зазнали скорочення, наприклад: *e-mail* – *електронна пошта*, *e-beam* – *електронний пучок* (electron-Beam lithography (often abbreviated as e-beam lithography) is practice scanning a focused beam of electrons to draw custom shapes on surface covered with electron sensitive film), аббревіатури з поєднання усічення частини слова з цілим словом, *-object* – *nanometer object*, *bio-tissue* – *biological tissue* та ін.

У практиці наукової промови можна також зустріти скорочення, що складаються одночасно з малих і великих літер – "Nowadays optical coherence tomography (OCT) є rapidly developing technique with different applications, including biomedical imaging and diagnosis. Here we present a novel technique OCT (nsOCT)" Проте такі аббревіатури найчастіше є авторськими.

Не варто забувати і про буквенно-цифрові скорочення, які зараз досить широко використовуються в науково-технічній мові (*3D-printer* – *three-dimensional printer* – *3D-принтер*).

В результаті аббревіації виникає скорочена лексична одиниця, структурно відмінна від вихідної лексичної одиниці. Сутність аббревіації впливає із можливості передачі інформації, що міститься в лексико-граматичних комплексах-словосполученнях, єдиною компактною одиницею – аббревіатурою [65, с. 9].

Для спрощення аналізу неологізмів у цій мовній сфері пропонуємо поділити їх на такі групи: 1) комп'ютерні терміни для опису операційних систем робототехніці; 2) слова, характерні для інтернет-з'єднання; 3) неологізми, що використовуються в письмовій мові для інтернет-повідомлень.

Кожна з вищезгаданих груп має специфічні риси. Аббревіація є основним способом освіти слів, що описують комп'ютерне обладнання та його складові.

Наприклад розглянемо такі аббревіатури: *CPU* – *central processing unit* (центральний процесорний блок), *VGA* – *video graphics array* (адаптер відеографіки), *DVI-digital visual interface* (цифровий відеоінтерфейс). Крім аббревіатур у комп'ютерній термінології зустрічається достатня кількість акронімів *POSIX* – *portable operating system interface* (переносимий інтерфейс операційних систем); *AGV* – *Automatically Guided Vehicle*; *ROM* – *read only memory* (постійний запам'ятовуючий пристрій), *RAM* – *random access memory* (оперативний запам'ятовуючий пристрій); *BIOS* – *basic input/output system* (базова система введення-виведення)) і скорочень (*MAC* – *Macintosh* (тип персонального комп'ютера, виробленого компанією Apple)). Даний спосіб словотвору є продуктивним і, що особливо важливо, «компактним» – замість громіздких фраз і речень виступають аббревіатури та акроніми.

Існує безліч словників, що фіксують аббревіатури та акроніми. Вони можуть бути спеціальними (*International Dictionary of Accounting acronyms*; *Dictionary of Nautical Acronyms and Abbreviations*; and *Symbols* та ін.). В даний час в Інтернеті також можна знайти спеціальні словники у форматі онлайн, обсяг яких не обмежений і які включають аббревіатури та акроніми всіх областей. Очевидно, що справді є потреба у створенні подібних одиниць.

У ході цього дослідження нами були проаналізовані неологізми-аббревіатури та акроніми, відібрані методом суцільної вибірки за принципом частотності. Аналіз проводився на базі найбільш популярних словників акронімів та аббревіатур нових слів: *Allacronyms* (7), *Your dictionary* (9), *Acronym Finder* (5), *Dictionary of Information Technology* (6) та *Acronyms List* (1). За результатами проведеного аналізу ми пропонуємо власну класифікацію аббревіації та акронімів у сфері робототехніки. У запропонованій класифікації неологізми групуються відповідно до способу словотвору, також враховуються такі параметри, як структура нових слів та їх семантичний компонент.

Нами було виділено 4 способи творення аббревіатур та акронімів у галузі робототехніки:

- 1) скорочення окремих слів;

- 2) абрєвіація (акроніми) словосполучень, стійких виразів чи речень;
- 3) заміна окремих морфем або складів подібними до звучання цифрами або літерами,
- 4) абрєвіація слів та словосполучень.

Зупинимося на кожній із груп більше детально.

До першої групи належать неологізми, утворені шляхом скорочення окремих слів. як правило, довге слово замінюють 2-3 приголосними літерами. Ця група скорочень не є численною, але частота вживання подібних неологізмів є високою. Наведемо приклади найбільш уживаних слів: *Artificial Neural Networks (ANN)* – *штучні нейронні мережі*, *AURA Autonomous Robot Architecture* – *архітектура автономного робота*, *AGV Automatically Guided Vehicle* – *автоматичний керований транспортний засіб*. Подібні скорочення характерні також для листування (електронної пошти, чатів).

Аналіз прийомів перекладу неологізмів з робототехніки утворених способом абрєвіації наведено у таблиці 3.6. Детальний аналіз на основі прикладів наведено у Додатку А.

Рисунок 3.5.1 - Аналіз прийомів перекладу неологізмів з робототехніки утворених способом абрєвіації

Для перекладу неологізмів утворених шляхом аббревіації (загальної кількістю 25 одиниць у вибірці) було використано 4 перекладацьких прийоми: калькування – 8 одиниць або 32,0% від загальної кількості неологізмів, утворених шляхом аббревіації та 2,7% від загальної кількості неологізмів вибірки; експлікації – 8 одиниць або 32,0% від загальної кількості неологізмів, утворених шляхом аббревіації та 2,7% від загальної кількості неологізмів вибірки; пояснювальний описовий переклад – 8 одиниць або 32,0% від загальної кількості неологізмів, утворених шляхом аббревіації та 2,7% від загальної кількості неологізмів вибірки. Прямого включення – одна одиниця або 4,0 % від загальної кількості неологізмів, утворених шляхом аббревіації та 0,33% від загальної кількості неологізмів вибірки.

3.6 Складнощі, що виникають при перекладі неологізмів з робототехніки з англійської на українську мову

Переклад – це складний процес, що протікає під впливом безлічі факторів. Передати еквівалентно все, що міститься в оригіналі, неможливо. Необхідний вибір, а звідси і принципова множинність рішень. Насправді переклад відображає розуміння перекладачем оригіналу, а будь-яке розуміння – це одне з можливих тлумачень тексту на основі зовнішніх факторів. Відомо, що переклади служать не тільки джерелом запозичених лексичних одиниць, а й стимулюють виявлення і використання потенцій рідної мови перекладача. Так, запозичені технічні терміни швидко асимілюються з мовою перекладу, але самі технічні тексти не позбавлені екзотичності на рівні передачі, наприклад, власних назв, товарних знаків, назв фірм та ін. [43].

Певна лінгвокраїнознавча підготовка потрібна як для розуміння, так і для правильного перекладу науково-технічних текстів [97]. Саме дослівні переклади допомагають долати труднощі перекладу та різницю у культурному сприйнятті. В епоху глобалізації розвиваються нові технології, розширюються ділові контакти і комунікації, що неминуче призводить до появи нових термінів і їх інтерпретації. Фахівці не завжди мають у своєму розпорядженні необхідні сучасні словники та

госарії з подібною термінологією, тому в документах, що перекладаються виявляються помилки і неточності. Сучасні умови висувають більш жорсткі вимоги до перекладу ділових текстів. Зростає необхідність в коректному і адекватному перекладі спеціальних офіційно-ділових документів і текстів. Некоректна інтерпретація текстів, може призвести до істотних конфліктів, а іноді і до матеріальних збитків. Так як традиційні способи перекладу не завжди виявляються прийнятними для передачі сучасних термінів, вчені та перекладачі постійно досліджують нові підходи до перекладу [18].

Комплексний аналіз перекладу тексту має на увазі не тільки граматичні трансформації, які є прийомами семантичної модифікації вихідного тексту, але також використання методів лексико-синтаксичного перефразування, що обумовлено ситуативно-прагматичними факторами [3, с. 55-56]. Складні комбінації різних методів дають можливість перекладачеві розглядати переклад тексту як аналіз і синтез знаків (оригінального і перекладного текстів) для смислового сприйняття [68, с. 9, 21]. Але тут необхідно пам'ятати про таке поняття, як «проникність стилів», що має на увазі тільки специфічні ознаки того чи іншого стилю при створенні мовних моделей, що відповідають функціональному стилю. Трансформаційні методи складаються в систему, інакше кажучи, вони не існують автономно, ізольовано один від одного, а є взаємопов'язаними.

Основні труднощі в перекладі неологізмів – це з'ясування значення нового слова. Власне переклад неологізму, значення якого вже відомо перекладачеві, завдання порівняно більш просте, і вирішується воно шляхом використання різних прийомів і способів перекладу в залежності від того, до якого типу слів належить даний неологізм. Спеціальних прийомів перекладу неологізмів не існує. При роботі з неологізмами у перекладача є дві можливості передати дані лексичні одиниці на іншу мову: використовувати пропонований двомовними словниками еквівалент (за його наявності); запропонувати власний варіант перекладу (при відсутності зафіксованого в двомовних словниках еквівалента).

При використанні зафіксованих в двомовних словниках відповідників у перекладача, як правило, не виникає особливих труднощів в процесі перекладу неологізмів. Єдине, що слід відзначити в цьому зв'язку, це те, що при наявності в словнику двох і більше відповідностей перекладу неологізму, перекладач повинен враховувати навколишній контекст і прагматичну установку перекладу при виборі найбільш відповідного варіанту. Основна проблема перекладача полягає в передачі неологізмів, що не мають відповідностей в словниках. Тут ми зупинимося на основних труднощах, з якими зіткнулися при роботі з лексичними новоутвореннями. Оскільки в українській мові відсутні еквіваленти розглянутих понять, було прийнято рішення використовувати описовий переклад, який, незважаючи на певну громіздкість, в повній мірі розкриває значення одиниці, що перекладається.

Отже, основні труднощі в перекладі неологізмів полягає в з'ясуванні значення нового слова. Власне переклад неологізму, значення якого вже відомо перекладачеві, завдання порівняно більш проста, і вирішується вона шляхом використання різних прийомів і способів перекладу в залежності від того, до якого типу слів належить даний неологізм.

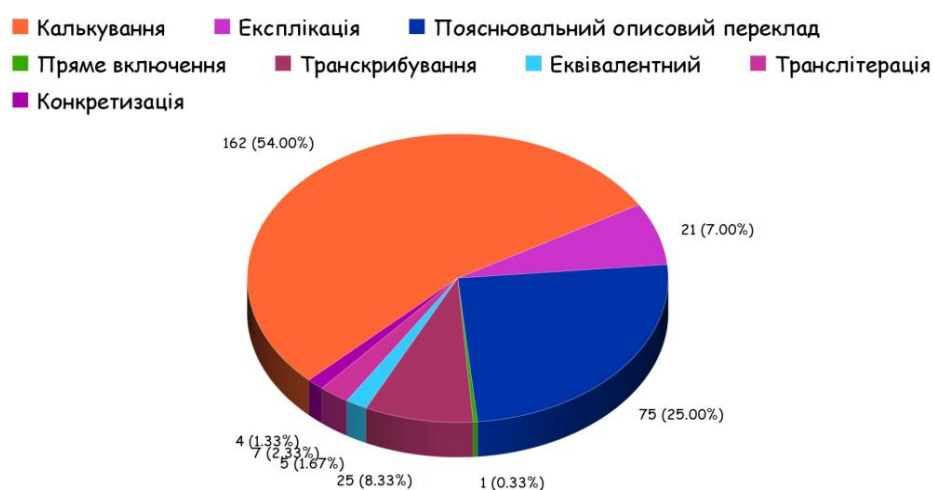

Рисунок 3.6.1 – Загальний аналіз прийомів перекладу неологізмів вибірки

Аналіз досліджуваних неологізмів демонструє, що прийом калькування є найбільш застосованим в процесі перекладу (табл. 3.7). За допомогою прийому калькування в магістерській дисертації загалом було перекладено 162 неологізма або 54,0% вибірки. Наступним способом перекладу за частотою вживання є пояснювальний описовий переклад – за допомогою цього прийому в магістерській дисертації загалом було перекладено 75 неологізмів або 25,0% вибірки. Третім способом виявився прийом транскрибування. Завдяки прийому транскрибування було перекладено 25 неологізмів або 8,3% вибірки. Четвертим за ступенем поширеності прийомом можна вважати експлікацію. За допомогою експлікації було перекладено 21 неологізми. Найменш популярними прийомами для перекладу неологізмів виявилися транслітерація (7 одиниць), конкретизація (4 одиниці) та еквівалентний переклад (5 одиниць).

Сформулюємо основні рекомендації щодо переведення неологізмів.

1. Спробувати розкрити значення неологізму. Розкриття значення неологізму здійснюється через:

а) використання словника. Якщо нове слово відсутнє в словнику, слід спробувати знайти його у тлумачному словнику. При цьому слід прагнути користуватися словником, виданим за останні роки, оскільки при перевиданнях розділ неологізмів зазвичай істотно поповнюється. Деякі нові слова можуть бути знайдені в словниках і розділах, присвячених сленгу;

б) з'ясування значення неологізму з контексту. Найчастіше перекладачеві доводиться з'ясовувати значення неологізму з контексту, використовуючи вже відомі прийоми. Особливо важливо стежити за вживанням неологізмів в контексті. Іноді для правильного розуміння неологізму необхідно враховувати історію його виникнення, різні літературні та фактичні асоціації, пов'язані з новим словом;

в) аналіз структури неологізму для з'ясування його значення. Нові слова в мові не виникають на порожньому місці, вони створюються на базі вже існуючих слів і морфем, часто на основі аналогії. Аналіз значення таких слів і морфем може надати перекладачеві серйозну допомогу в з'ясуванні значення неологізму. Для

того, щоб вміти правильно аналізувати структуру нового слова, перекладачеві важливо добре володіти основними способами творення слів в італійській мові.

При розшифровці сенсу новоутворень в мові часто доводиться з'ясовувати значення слова з контексту, також необхідно враховувати його етимологію, різні літературні та фактичні асоціації, структурні і семантичні особливості.

2. Перевірити запропонований варіант на можливе використання іншими перекладачами, авторами. Така перевірка можлива в будь-якому інтернет-пошуковикі. При цьому важливо вводити пропонований варіант перекладу неологізму в контексті.

Все це дозволяє зробити висновок, що при перекладі неологізмів перед перекладачем стоїть складне завдання. По-перше, йому необхідно правильно виділити неологізм в тексті. По-друге, перекладачеві необхідно визначити значення неологізму. Фіксація неологізмів в словниках займає, як правило, кілька років. Лексикографи не поспішають заносити неологізми в словники, оскільки межа між оказіоналізмами і неологізмами хитка, і лексична одиниця повинна «прижитися» в мові носіїв мови, перш ніж увійти в словниковий склад мови. Час на реєстрацію неологізму в двомовному словнику ще більше. Відповідно, перекладач не знаходить потрібну одиницю в словниках і ґрунтуючись на контексті, довідковій літературі і власному перекладацькому досвіді, визначає його семантику і підбирає найбільш оптимальний спосіб перекладу [25].

Б. Хатім зазначає, що при появі неологізму в мові не завжди вдається визначити його конотативне значення. Неологізм може мати позитивну і негативну конотацію, а з плином часу міняти свою конотацію на протилежну [117, с. 247]. Розуміння значення неологізму всього лише перший крок для адекватної його передачі, важливо провести аналіз його структури з метою визначення способу утворення, уважно вивчити текст і контекст, по можливості скористатися інтернетом або іншими джерелами, знайти приклади вживання даного слова.

Отже, спеціальних прийомів перекладу неологізмів не існує. Особливості перекладу кожного нового слова залежать від того, до якого типу слів воно належить (терміни, назви, синоніми до слів, які вже мають відповідності в мові).

Таким чином, можна зробити висновок, що переклад неологізмів і нових термінів проводиться таким способом: якщо в корпусі текстів мовою перекладу існує варіант перекладу, який використовується в ЗМІ, і даний варіант не суперечить інтерпретації і розумінню значення неологізму перекладачем, слід вдатися до нього. При відсутності варіантів перекладу в корпусі текстів мовою перекладу перекладач розцінює неологізм як лакуну і застосовує один з прийнятих у практиці перекладу способів елімінування лакуни, тобто вирішує, чи перевести неологізм транскрипцією, транслітерацією, калькуванням із застосуванням при необхідності перекладацького коментаря або дати описовий переклад.

Вибір способу перекладу також залежить від аудиторії, для якої призначений текст. Крім того, на переклад впливають й інші фактори, наприклад: використовувана перекладацька стратегія, наявність фонових знань, контекст, функції вихідного тексту, міжкультурні відмінності, екстралінгвістичні фактори. Все це говорить про те, що переклад неологізмів є складним перекладацьким завданням, що вимагає від перекладача певних знань і умінь.

Висновки до розділу 3

Підсумовуючи варто зазначити, що для адаптації вибірки неологізмів українською мовою з англійської загалом було використано вісім прийомів перекладу. Аналіз досліджуваних неологізмів демонструє, що прийом калькування є найбільш застосованим в процесі перекладу (54,0%). Наступним способом перекладу за частотою вживання є пояснювальний описовий переклад (25,0%) вибірки. Третім способом виявився прийом транскрибування. Завдяки прийому транскрибування було перекладено 8,3% вибірки. Найменш популярними прийомами для перекладу неологізмів виявилися транслітерація 2,4%, конкретизація 1,3% та еквівалентний переклад 1,7%. Нами розроблено статистику використаних прийомів під час перекладу неологізмів, які поділені на групи. Для перекладу неологізмів утворених шляхом афіксації було використано 5 перекладацьких прийомів: калькування (47,2%), транскрибування (30,6%), експлікації (8,3%), пояснювальний описовий переклад (8,3%), еквівалентний (5,6%). Для перекладу неологізмів утворених шляхом основоскладання було використано 6 перекладацьких прийомів: калькування (28,6%), транскрибування (14,3%), експлікації (20,0%), пояснювальний описовий переклад (28,6%), еквівалентний (2,8 %). Для перекладу неологізмів утворених шляхом словоскладання було використано 7 перекладацьких прийомів: калькування (65,8%), транскрибування (4,7%), експлікації (1,1%), пояснювальний (22,6%), еквівалентний (1,1%), транслітерації (2,6%), конкретизації (2,1%). Для перекладу неологізмів утворених шляхом вторинної номінації було використано 1 перекладацький прийом: пояснювальний описовий переклад. Для перекладу неологізмів утворених шляхом абрєвіації було використано 4 перекладацьких прийоми: калькування (32,0%), експлікації (32,0%), пояснювальний описовий переклад (32,0%). Прямого включення – одна одиниця або 4,0% від загальної кількості неологізмів, утворених шляхом абрєвіації та 0,33% від загальної кількості неологізмів вибірки.

ВИСНОВКИ

У ході виконання магістерської дисертації було проведено комплексний аналіз неологізмів в сучасних англomовних текстах з робототехніки с точки зору структурного, семантичного та перекладацького аспектів. Було отримано наступні наукові результати відповідно до сформульованих завдань дослідження:

1) Охарактеризовано поняття «неологізм», «неологія», встановлено характерні ознаки (критерії) визначення неологізмів: просторово-часовий, психо-лінгвістичний, функціональний критерій, лексикографічний, статистичний. Визначення поняття неологія залишається неоднозначним у закордонній лінгвістичній традиції. Нами було розглянуто основні завдань неології: а) виявлення критеріїв розпізнавання нових слів і значень; б) аналіз факторів появи неологізмів; в) вивчення моделей їх створення; г) розробка принципів ставлення до них у різних соціо професійних, вікових та інших групах; д) лексикографічна обробка. У якості визначення неологізму в даному дослідженні запропоноване наступне: неологізми – це слова, значення і поєднання, які представляють собою лексичні інновації даного часового відрізка, зовнішні і внутрішні запозичення в ньому, з одного боку, а з іншого – слова і поєднання, що стали актуальними в зазначений період часу.

2) Проаналізовано сучасні наукові підходи щодо дослідження неологізмів. При описі нових лексичних одиниць у сучасній лінгвістиці використовують кілька близьких за змістом термінів: неологізми, інновації, новоутворення. Вони мають різну внутрішню форму, що й демонструє їхнє різне позначення. Термін неологізм не є новим, але досі ще немає його однозначного визначення. Тому однією з важливих проблем неології є сприйняття поняття неологізм, що постійно змінюється. На сьогоднішньому етапі існує кілька теорій/підходів до визначення специфіки, особливостей, сутності неологізмів як мовних одиниць. Серед таких теорій можна назвати наступні: лексикографічна, структурна, денотативна, конкретно-історична.

3) Визначено особливості утворення та функціонування неологізмів у сучасних англomовних текстах з робототехніки. Разом із розвитком галузі стрімко розвивалися і спеціальна мова, що багата термінами. Завдяки цьому останнім часом в англomовній лінгвістиці з'являються роботи із систематизації новоутворень, що виходять за рамки нормативної граматики і наукових інтересів, що опинилися на периферії. До таких слід віднести: основоскладання, словоскладання, скорочення, аббревіацію та акроніми, злиття, вторинну номінацію та деякі інші. Однією з причин, що спонукають фахівців звернути належну увагу на ці феномени, є їхнє суттєве зростання в англomовному середовищі.

4) Визначено класифікації неологізмів за структурою. У наукових колах розглядаються різні класифікації нових слів: виділяють лексичні (абсолютно нові слова у мові) та семантичні (відомі слова, яким надаються нові значення у мовленні) неологізми; фонологічні та морфологічні неологізми; власне неологізми (новизна форми поєднується з новим значенням), трансномінації (поєднання новизни форми та відомого значення) та переосмислення, або семантичні інновації. З запропонованої класифікації неологізмів виокремлено такі способи словотворення: афіксацію (префіксація, суфіксація), основоскладання, словоскладання, аббревіацію, скорочення, вторинну номінацію. Накладення запропонованих лінгвістами класифікацій на матеріал магістерської дисертації дозволило здійснити власну класифікацію нових лексичних одиниць вибірки.

Переважну частину неологізмів вибірки складають утворення за допомогою словоскладання (63,0%). Значну частку новоутворень складено афіксальним способом (36 одиниці або 12,0% вибірки). З них за допомогою префіксації утворено 8,6% вибірки, за допомогою суфіксації 1,7%, префіксація+суфіксація 1,7% вибірки. Це є тенденцією інтернаціоналізації знання, характерною для сучасного періоду розвитку науки і техніки. За допомогою способу основоскладання було утворено 11,7% вибірки. Аббревіація також складає значну частку в утворенні неологізмів з робототехніки 8,6%. Вторинна номінація була використана для утворення 8 неологізмів або 2,6% вибірки. Скорочення як один із способів утворення неологізмів склало 3 одиниці або 0,7%.

5) Визначено класифікації неологізмів за семантикою. Класифікація вибірки за понятійними галузями виявила наступні результати: «Класифікація робіт за видами діяльності» зайняли лідируючі позиції 46,3%. «Технології та програмні засоби» – 27,7%. «Механізми та обладнання» – 22,0%. «Процеси» склали 4%. Аналіз вибірки підтвердив постулат лінгвістів про те, що способи утворення нових термінологічних одиниць підпорядковуються загальним способам терміноутворення, а саме семантичному, морфологічному, синтаксичному.

6) З'ясовано основні способи та складнощі перекладу неологізмів з робототехніки з англійської на українську мову: підсумовуючи дослідження для магістерської дисертації, для адаптації вибірки неологізмів українською мовою з англійської загалом було використано вісім прийомів перекладу: калькування – 54,0%, пояснювальний описовий переклад – 25,0%, транскрибування – 8,3%, експлікація – 7%, транслітерація – 2,4%, конкретизація – 1,3%, еквівалентний переклад – 1,7%.

Визначено, що озкриття значення неологізму здійснюється через: а) використання словника; б) з'ясування значення неологізму з контексту; в) аналіз структури неологізму для з'ясування його значення. При розшифровці сенсу новоутворень в мові часто доводиться з'ясовувати значення слова з контексту, також необхідно враховувати його етимологію, різні літературні та фактичні асоціації, структурні і семантичні особливості.

На переклад впливають й інші фактори, наприклад: використовувана перекладацька стратегія, наявність фонових знань, контекст, функції вихідного тексту, міжкультурні відмінності, екстралінгвістичні фактори. Все це говорить про те, що переклад неологізмів є складним перекладацьким завданням, що вимагає від перекладача певних знань і умінь.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алаторцева С. И. 1. Современное состояние и тенденции развития отечественной лексикографии. *Ежегодники серии «Новое в русской лексике» как жанр неографии*. 1988. С. 8–9.
2. Алаторцева С. И. Словари новых слов. Словари новых слов : История русской лексикографии., 1998. 612 с.
3. Александрова О. В. Проблемы экспрессивного синтаксиса. Москва : Высшая шк., 1984. 211 с.
4. Алефиренко Н.Ф. Проблемы вербализации концепта. Волгоград: Перем., 2003.
5. Алиаскарова Г. Ф. Сравнительный анализ неологизмов в современном русском и немецком языках. *Вестник СГТУ*. 2007. № 4. С. 226–231.
6. Антрушина Г. Б. Лексикология английского языка : учебное пособие. 3-е изд. Москва : Дрофа, 2001.
7. Антюфеева Ю. Н. Английские новообразования в развитии : потенциальное слово, окказионализм, неологизм : автореф. диссертация. Белгород, 2004. 16 с.
8. Арнольд И. В. Лексикология современного английского языка. 2-ге вид. Москва : Наука, 2012. 375 с.
9. Арутюнова Н. Д. Язык и мир человека. 0-те вид. Москва : Языки русской культуры, 1999. 896 с.
10. Асмус Н.Г. Лингвистические особенности виртуального коммуникативного пространства : диссертация. Челябинск, 2005. 266 с.
11. Бархударов Л. С. Некоторые проблемы перевода английской поэзии на русский язык. *Тетради переводчика*. 1984. № 21. С. 38–48.
12. Бархударов Л. С. Язык и перевод. Москва : Международные отношения, 1975. 240 с.
13. Бодуэн де Куртенэ И. А. Об общих причинах языковых изменений. Москва : Академии наук СССР, 1963. С. 222–254.
14. Брагина А. А. Неологизмы в русском языке. Москва : Наука, 1973. 223 с.

15. Гак В. Г. 15. О современной французской неологии. Новые слова и словари новых слов. Ленинград : Наука, 1978. 184 с.
16. Гак В. Н. Типология контекстуальных языковых преобразований при переводе. Москва : Наука, 1988. С. 63–75.
17. Гак В. Н. Языковые преобразования. Москва : Школа, 1998. 768 с.
18. Галеева Т. И., Казиахмедова С. Х., Янова Е. А. Актуальные требования к адекватному переводу официально-делового текста. *Вестник Удмуртского университета. Серия «История и филология»*. 2017. № 2. С. 304–314.
19. Гацалова Л. Б. Неология как наука в общей парадигме : автореф. автореферат диссертации. Нальчик, 2005. 43 с.
20. Гейко Н. Р. Неологизмы в общественно-политической лексике (переводческий аспект). *Вестник Омского государственного педагогического университета. Гуманитарные исследования*. 2018. № 3. С. 64–68.
21. Гладка В. А. Поняття «неологізм» у світлі сучасних лінгвістичних парадигм. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. 2009. № 11. С. 170–177.
22. Глазунова О. И. Логика метафорических преобразований. Санкт-Петербург : Питер, 2000. 190 с.
23. Городенська К. Г. Нові явища та процеси в українському словотворенні: динаміка чи деструкція словотвірних норм? *Українська мова*. 2012. № 2. С. 3–11.
24. Городенська К. Г. Українська неологія. *Українська мова*. 2009. № 3. С. 137–141.
25. Григорьева Г. Е., Лыбина А. А. Перевод неологизмов в политическом дискурсе. *Проблемы романо-германской филологии, педагогики и методики преподавания иностранных языков*. 2017. № 13. С. 26–32.
26. Гринев-Гриневиц С. В. Терминоведение : учебное пособие для студентов высших учебных завед. Москва : Академия, 2008. 304 с.
27. Денина О. О. Использование переводческих трансформаций для достижения адекватности перевода. *Вестник ОГУ*. 2015. № 11. С. 186–190.
28. Волков С. С., Сенько Е. В. Неологизмы и внутренние стимулы языкового развития. Москва : Наука, 2008. 352 с.

29. Ерошкина Н. А. Неологизмы в английском и американском языках. *Концепт*. 2017. № 6. С. 47–52.
30. Жовтобрюх М. А. Українська літературна мова в радянський час. *Мовознавство*. 1968. № 6. С. 3–16.
31. Заботкина В. И. Новая лексика современного английского языка. Москва : Высшая шк., 1989. 126 с.
32. Залевская А. А. Введение в психолінгвістику. Москва : Российск. гос. гуманит. ун-т, 2007. 506 с.
33. Залевская А. А. Психолінгвістические исследования. Москва : Гнозис, 2005. 543 с.
34. Зацний Ю. А. Розвиток словникового складу сучасної англійської мови. Запоріжжя : Вид-во Запоріз. держ. ун-ту, 1998. 425 с.
35. Ильина А. Н., Кибасова С. Г. Словообразование в современном английском языке. Санкт-Петербург : СПбГУЭФ, 2012. 90 с.
36. Калетнік А. А. Неокласична неологія: лінгвістичний статус : монографія. Київ : ВПЦ «Київ. ун-т», 2008. 304 с.
37. Карпіловська Є. А. Вплив інновацій на стабільність мовної системи: регулятори системної рівноваги. *Мовознавство*. 2008. № 3. С. 148–158.
38. Карпіловська Є. А. Зміни в структурі сучасної української мови та можливості їх моделювання. *Українська мова*. 2011. № 2. С. 3–18.
39. Карпіловська Є. А. Неологія та неографія: комп'ютерне моделювання мовної динаміки : зб. наук. пр. львів : «Львів. політехніка», 2010. С. 30–32.
40. Кислюк Л. П. Сучасна українська словотвірна номінація: ресурси та тенденції розвитку : Монографія. Київ : Вид. дім Дмитра Бураго, 2017. 424 с.
41. Кислюк Л. П. Функціонування та словотвірний потенціал неозапозичень у сучасній українській мові. *Вісник Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника*. 2007. № 15-18. С. 228–231.
42. Клушин Н. А., Папушкина Т. Н. Межъязыковая асимметрия и прогнозирование переводческих трансформаций. *Вестник ННГУ*. 2013. № 4-2. С. 355–358.

43. Комиссаров В. Н. Лингвистика перевода. Москва : Международные отношения, 1980. 167 с.
44. Комиссаров В. Н. Общая теория перевода. Москва : ЧеРо, 1999. 132 с.
45. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты). Москва : Высшая шк., 1990. 251 с.
46. Комиссаров В. Н. Современное переводоведение : Курс лекций. Москва : ЭТС, 1999. 192 с.
47. Комиссаров В. Н., Черняковская Л. А., Латышев Л. К. Текст и перевод. Москва : Наука, 1988. 166 с.
48. Колоїз Ж. В. До питання про диференціацію основних понять неології. *Вісник Запорізького державного університету: філологічні науки*. 2002. № 3. С.78–83.
49. Коропецька О. І. До проблеми категорії неологізму. *rusnauka.com*. URL: http://www.rusnauka.com/14_NPRT_2011/Philologia/7_86646.doc.htm (дата звернення: 12.10.2021).
50. Короткий етимологічний словник сучасної англійської мови. Нью-Йорк : Грінвіч-хаус, 1983.
51. Котелова Н. З. Первый опыт лексикографического описания русских неологизмов. Ленинград : Новые слова и словари новых слов, 1978.
52. Кубрякова Е. С. Неология: проблемы и перспективы. *«Проблемы английской неологии»* : Материалы научной конференции. Москва, 2002. С. 5–11.
53. Кулемина К. В. Основные виды переводческих трансформаций. *Вестник АГТУ*. 2007. № 5. С. 143–149.
54. Ласица М. В., Соколова Т. В. Переводческие трансформации текста в поиске смыслов. *Вестник Омского государственного педагогического университета*. 2017. № 4. С. 25–27.
55. Латышев Л. К. Курс перевода :эквивалентность перевода и способы ее достижения. Москва : Международные отношения, 1981. 198 с.

56. Латышев Л. К. Перевод: теория, практика и методика преподавания : учеб. для студентов по специальности перевод и переводоведение. Москва : Академия, 2008. 186 с.

57. Лейчик В. М. Терминоведение: предмет, методы, структура. 3-те вид. Москва : ЛКИ, 2007. 256 с.

58. Лук'яненко С. С. Лексико-словотвірні інновації в українському соціально політичному назовництві : автореф. дис. ... канд. філол. наук. Харків, 2009. 208 с.

59. Лук'яненко С. С. Зародження лінгвістичної інноватики в парадигмі античної теорії найменування. *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна*. 2014. № 71. С. 100–106.

60. Лук'яненко С.С. Становлення лінгвістичної інноватики: понятійно-термінологічний та концептуальний чинники. *Філологічні науки*. 2015. № 2. С. 71–77.

61. Миньяр-Белоручев Р. К. Общая теория перевода и устный перевод. Москва : Воениздат, 1890. 236 с.

62. Намитокова Р. Ю. Авторские неологизмы: словообразовательный аспект. Ростов : Изд-во Ростовс. ун-та, 1986. 253 с.

63. Нелюбин Л. Л. Толковый переводоведческий словарь. 3-те вид. Москва : Наука, 2003. 320 с.

64. Туровська Л. В., Василькова Л. М. Нові слова та значення : словник. Київ : Довіра, 2008. 217 с.

65. Перевышина И. Р. Теория и практика перевода. Санкт-Петербург : Антология, 2007. 560 с.

66. Плотников Б. А. Лексикология. *Общее языкознание* / ред. А. Супрун. Минск : Вышэйшая шк., 1983.

67. Покровский М. М. Избранные работы по языкознанию. Москва : Акад. наук ССР, 1959. 382 с.

68. Попова Т. В., Рацибурская Л. В., Гугунава Д. В. Неология и неография современного русского языка : учеб. пособие. Москва : Наука, 2005. 168 с.

69. Попова Т. В. Русская неология и неография : учеб. пособие. Екатеринбург : Наука, 2005. 96 с.

70. Потебня А.А. Мысль и язык. Харьков: Типография А. Дарре, 1892. 227 с.
71. Рацибурская Л. В. Особенности синтагматики деривационных основ и аффиксов в новообразованиях современных российских СМИ. *Лексикограмматические инновации в современных славянских языках* : VI Международная научная конференция, м. Днепропетровск, 23 квіт. 2013 р. Днепропетровск, 2013. С. 258–261.
72. Рашкевич Я. К. Неология и неография. Неологизмы в лексике, грамматике и фонетике : сб. науч. тр. / ред. Л. Олдырева. Рига : ЛГУ им. П. Стучки, 1985. С. 126–130.
73. Редько Є. О. Мовні інновації й арго: словотвірний аспект. *Лексикограмматические инновации в современных славянских языках* : VII Международная научная конференция, м. Днепропетровск, 4 квіт. 2015 р. Днепропетровск, 2015. С. 139–141
74. Реформатский А. А. Введение в языковедение. Москва : Аспект Пресс, 1996.
75. Рецкер Я. И. Теория перевода и переводческая практика. Москва : Международные отношения, 1974. 216 с.
76. Розен Е. В. На пороге XXI века. Новые слова и словосочетания в немецком языке. Москва : Менеджер, 2000. 192 с.
77. Руднев В. П. Философия языка и семиотика безумия. Москва : Территория будущего, 2007. 713 с.
78. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2006. 716 с.
79. Сенько Е. В. Неологизация в современном русском языке конца XX века : межуровневый аспект : дис. ... д-ра филолог. наук. Волгоград.
80. Сенько Е. В. Теоретические основы неологии. Владикавказ : Северо-Осетинс. государственный университет им. К.Л. Хетагур., 2001.
81. Симашко Т. В. Принципы структурирования совокупного знания о мире природы. *Проблемы концептуализации действительности и моделирования языковой картины мира*. 2007. № 3. С. 90–97.
82. Словарь иностранных слов. Москва, 1979. 341 с.

83. Словарь новых слов и значений в английском. dictionary of new words and meanings языке. Москва : Восток-Запад, 2006. 320 с.
84. Словник української мови. Київ : Просвіта, 2012. 1320 с.
85. Соссюр Ф. де Курс загальної лінгвістики. Київ : Основи, 1998. 321 с.
86. Стишов О. А. Динаміка лексичного складу сучасної української мови. лексикологія. : навч. посіб. Біла Церква : Авторитет. 198 с.
87. Суперанская А.В., Подольская Н.В., Васильева Н.В. Общая терминология: вопросы теории/ред. Т.Л. Канделаки. 6-те вид. Москва: Либрком, 2012. 248 с.
88. Сучасний словник-мінімум іншомовних слів. Київ : Довіра, 2005. 445 с.
89. Сучасний словник іншомовних слів. / уклад.: О. І. Скопненко, Т. В. Цимбалюк. Київ : Довіра, 2006. 783 с.
90. Тогоева С. И. Психолінгвістическіе проблемы неологии. Тверь : Твер. гос. ун-т. 155 с.
91. Токко Н. И. О тенденциях процесса неологизации в современном немецком языке : Межвузовс. сборник научных трудов. Вологда : 1989. С. 3-11.
92. Тугуз Э. А. Лингводискурсивные особенности неологизмов в спортивном дискурсе. *cheloveknauka.com*. URL: <https://cheloveknauka.com/lingvodiskursivnye-osobennosti-neologizmov-v-sportivnom-diskurse#ixzz5Ix3SQs2U>. (дата звернення: 03.11.2021).
93. Усова И.В. Неологизмы в современном английском языке. *БГЖ. № 1. С. 75–77*.
94. Фомин И. Н. Влияние информации на ускорение развития общества. *Технические науки - от теории к практике* : сб. ст. по матер. XIV междунар. науч.-практ. конф., м. Новосибирск. Новосибирск, 2012. С.164–180.
95. Цвиллинг М. Я. Элементы лингвострановедения при обучении чтению общественно-политических и научных текстов. *Функциональные стили. Лингвометодические аспекты*. Москва, 1985. С. 180–188.
96. Шалина Л. В. К вопросу о сущности неологизма в современной лингвистике. *Известия ПГУ им. В.Г. Белинского*. 2007. № 8. С. 74–77.
97. Шанский Н. М. Лексикология современного русского языка. 4-те вид. Москва : Либроком, 2009. 312 с.

98. Швейцер А. Д. Теория перевода (статус, проблемы, аспекты). Москва : Наука, 1988. 215 с.
99. Ясинецька Н. А. Напівкальки англомовних неологізмів в українській мові. *Філологічні трактати*. 2011. Т. 3, № 2. С. 87–96.
100. Algeo J., Algeo A. Among the New Words. *American Speech*. 1997. No. 2. P. 183–197.
101. Ayto J. 20th century words. Foreign Language Teaching and Research Press, 2002. 766 p.
102. Bauer L. English Word-Formation. Cambridge University Press, 2002. 328 p.
103. Black M. The labyrinth of language. New York : Praeger, 1968. 178 p.
104. Carl M., Bangalore S., Schaeffer M. New Directions in Empirical Translation Process Research. Springer, 2015. 314 p.
105. Chomsky N. Language and mind. 3rd ed. Cambridge University Press. 190 p.
106. Crystal D. The Cambridge Encyclopedia of the English Language. Cambridge : Cambridge University Press, 1997. 506 p.
107. Crystal D. Words, Words, Words. Oxford: Oxford University Press, 2007. 224 p.
108. Eco U. Semiotik und Philosophie der Sprache. Munchen : Fink, 1985. 292 p.
109. Ferreira A., Schwieter J. Psycholinguistic and Cognitive Inquiries into Translation and Interpreting. John Benjamins Publishing Company, 2015. 206 p.
110. Fifty years among the new words : A Dictionary of Neologisms 1941–1991 / ed. by J. Algeo. Cambridge University Press, 1993.
111. Guilbert L. La creativite lexical. Paris: Librairie Larousse, 1975.
112. Göpferich S., Jakobsen A. L., Mees I. M. Behind the Mind Methods, models and results in translation process research. Samfundslitteratur Press, 2009. 257 p.
113. Green J. Neologisms: New words since 1960. Bloomsbury, 1991. 339 p.
114. Jespersen O. Essentials of English Grammar. London, 1956. 73 p.
115. Katamba F. English Words. London: Routledge, 1994. 352 p.
116. Levy J. Translation as a decision process. *Semantic Scholar*. 1967. No. 2. P. 171–182.
117. Mattiello E. Analogy in word-formation: A study of English neologisms and occasionalisms. Berlin/Boston: Walter de Gruyter GmbH, 2017. 257 p.

118. Mattiello E. Extra-grammatical morphology in English: Abbreviations, blends, reduplicatives, and related phenomena. Berlin/Boston: Walter de Gruyter GmbH, 2013. 340 p.
119. Newmark P. A Textbook of Translation. London : Prentice Hall, 1988. 293 p.
120. Nordquist R. How Neologisms Keep English Alive. *thoughtco.com*. URL: <https://www.thoughtco.com/neolo-gism-words-term-1691426> (date of access: 23.09.2021).
121. Oxford English Dictionary. *public.oed.com*. URL: <https://public.oed.com/updates/> (date of access: 18.10.2021).
122. Online Etymology Dictionary. *etymonline.com*. URL: <https://www.etymonline.com/> (date of access: 30.09.2021).
123. Onsmann H. J. Creativity and linguistic theory: The study of the creative aspect of language. *utas.edu.au*. URL: <https://eprints.utas.edu.au/21098/> (date of access: 05.10.2021).
124. Peprnik J. English Lexicology. Olomouc: Univerzita Palackelo, 2006. 186 p.
125. Picone M. D. Anglicisms, neologisms and dynamic French. Amsterdam: J. Benjamins Pub. Company, 1996. 395 p.
126. Plag I. Word-formation in English. Cambridge University Press, 2005.
127. Quirk R. A Grammar of Contemporary English. London: Longman, 1974. 640 p.
128. Rey A. Essays on Terminology. Amsterdam, 1995. 223 p.
129. Rodriguez G. A. Dictionaries of neologisms: A review and proposals for its improvement. *Open Linguistics*. 2016. No. 2. P. 528–556.
130. Schwieter J. W., Ferreira A. The handbook of translation and cognition. Hoboken: Wiley Blackwell, 2020. 577 p.
131. Shreve G. M., Angelone E. Translation and Cognition. Amsterdam/Philadelphia : John Benjamins Publishing Company, 2010. 381 p.
132. The Oxford Dictionary of New Words / comp. by S. Tulloch. Oxford University Press, 2006. 211 p.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Acronyms List. *acronymslist.com* URL: www.acronymslist.com/cat/chatting-acronyms.html (date of access: 01.08.2021).
2. The Cambridge History of the English Language / ed. by J. Algeo. 6th ed. Cambridge University Press.
3. Bussmann H. Routledge Dictionary of Language and Linguistics. London, New York, 1996.
4. Cambridge Dictionary. *dictionary.cambridge.org* URL: <https://dictionary.cambridge.org/ru/> (date of access: 19.10.2021).
5. Find out what any acronym, abbreviation, or initialism stands for. *acronymfinder* URL: <https://www.acronymfinder.com/> (date of access: 01.08.2021).
6. IEEE Spectrum. *spectrum.ieee.org* URL: <https://spectrum.ieee.org/> (date of access: 01.08.2021)
7. IT-terminology. *consp.com* URL: <https://www.consp.com/it-information-technology> (date of access: 01.08.2021)
8. Neologism acronyms and abbreviations. *allacronyms.com* URL: <https://www.allacronyms.com/neologism/abbreviations> (date of access: 01.08.2021).
Oxford English Dictionary. *public.oed.com* URL: <https://public.oed.com/updates/> (date of access: 18.10.21).
9. Your dictionary. *yourdictionary.com* URL: <http://www.yourdictionary.com/abbreviation> (date of access: 01.08.2021).

ДОДАТКИ

Додаток А

Характеристики суцільної вибірки неологізмів з робототехніки за способами створення та перекладу

№	Неологізм	Спосіб створення	Переклад	Спосіб перекладу
1.	AIQ (ARTIFICIAL INTELI GENSE +IQ)	абревіація	вимірювання IQ у штучного інтелекту	пояснювальний описовий переклад
2.	A.I.-ism ARTIFICIAL INTELI GENSE +ism	Абревіація + суфіксація	теорія і практика створення роботів або інших людиноподібних істот із штучним інтелектом	пояснювальний описовий переклад
3.	MPC Model Predictive Control	абревіація	управління на основі прогнозуючих моделей	пояснювальний описовий переклад
4.	HAL Hybrid Assistive Limb	абревіація	екзоскелет для відновлення рухових функцій кінцівок	пояснювальний описовий переклад
5.	HSR Human Support Robot	абревіація	мобільний маніпулятор для інвалідів та людей похилого віку	пояснювальний описовий переклад
6.	UAS Unmanned Aircraft System	абревіація	безпілотна авіаційна система	калькування
7.	Q-UGVs Quadrupedal Unmanned Ground Vehicles	абревіація	чотириногі безпілотні наземні машини	калькування
8.	ROS Robot Operating System	абревіація	операційна система для роботів	експлікація
9.	HMD head-mounted display	абревіація	шолом віртуальної реальності	експлікація

10.	VR Virtual Reality	абревіація	віртуальна реальність, VR	калькування
11.	UAV Unmanned Air- Vehicles	абревіація	безпілотний літальний апарат	калькування
12.	HRL High Robot Language	абревіація	мова програмування роботів	експлікація
13.	FTS Flight Telerobotic Servicer	абревіація	дистанційно- керований робот для обслуговування космічних станцій	пояснювальний описовий переклад
14.	ANN Artificial Neural Networks	абревіація	штучні нейронні мережі	калькування
15.	SCARA Selectively Compliant Arm for Robotic Assembly	абревіація (акронім)	SCARA	пряме включення
16.	PLC Programmable Logical Controller	абревіація	програмований логічний контролер	калькування
17.	PFL Power and Force Limiting	абревіація	форма спільної роботи рухомого робота та людини	пояснювальний описовий переклад
18.	TCP Tool Control Point	абревіація	система контролю механізму	експлікація
19.	IEC International Electrotechnical Commission	абревіація	міжнародна електротехнічна комісія	калькування
20.	FSU Functional Safety Unit	абревіація	максимально допустима швидкість окремої однієї осі робота	пояснювальний описовий переклад

21.	CPU Central Processing Unit	абревіація	центральний процесор	експлікація
22.	CAD Computer Aided Design	абревіація	системи конструкторського проективання	експлікація
23.	PWM Pulse Width Modulation	абревіація	широко-імпульсна модуляція	калькування
24.	LDR Light Dependent Resistor	абревіація	Світлочутливий резистор	експлікація
25.	IDE Integrated development environment	абревіація	інтегроване середовище розробки	калькування
26.	HCI Human Computer Interaction	абревіація	взаємодія «людина – машина»	експлікація
26.	AIMBOT autonomous indoor monitoring robot	абревіація	автономний робот для моніторингу приміщень	пояснювальний описовий переклад
27.	human robot (HR) collaboration	абревіація + словоскладання	взаємодія «людина- робот»	експлікація
28.	microbot	афіксація (префіксація)	мікробот	транскрибуван ня
29.	nanobot	афіксація (префіксація)	нанобот	транскрибуван ня
30.	nanocomputer	афіксація (префіксація)	нанокомп'ютер	транскрибуван ня
31.	nano-assembler	афіксація (префіксація)	наноасемблер	транскрибуван ня
32.	nanothermomete r	афіксація (префіксація)	нанотермометр	транскрибуван ня
33.	nanorevolution	афіксація (префіксація)	нанореволюція	калькування
34.	microcontroller	афіксація (префіксація)	мікроконтролер	транскрибуван ня
35.	exoskeleton	афіксація (префіксація)	екзоскелет	калькування

36.	interface	афіксація (префіксація)	інтерфейс	транскрибуван ня
37.	exosuit	афіксація (префіксація)	роботизований костюм	експлікація
38.	superscript	афіксація (префіксація)	індекс	еквівалентний переклад
39.	nanoscience	афіксація (префіксація)	нанонаука	калькування
40.	superfast	афіксація (префіксація)	надшвидкий	калькування
41.	ultrasound	афіксація (префіксація)	ультразвук	калькування
42.	hypermedia	афіксація (префіксація)	гіперсередовище	калькування
43.	multisensor	афіксація (префіксація)	мультидатчик	калькування
44.	microrobot	афіксація (префіксація)	мікроробот	транскрибуван ня
45.	telegarden	афіксація (префіксація)	телероботичний сад	експлікація
46.	superintelligent	афіксація (префіксація)	надрозумний	калькування
47.	multirobot	афіксація (префіксація)	система з кількох роботів	пояснювальний описовий переклад
48.	NanoHummingbird	афіксація (префіксація)	нано колібри	калькування
49.	microdrone	афіксація (префіксація)	міні-дрон	калькування
50.	hyperrealistic	афіксація (префіксація)	гіперреалістичний	калькування
51.	teleport	афіксація (префіксація)	Телепорт	транскрибуван ня
52.	nanowire	афіксація (префіксація)	нанодріт	калькування
53.	monocopter	афіксація (префіксація)	монокоптер	транскрибуван ня
54.	sensor	афіксація (суфіксація)	сенсор	транскрибуван ня
55.	navigation	афіксація (суфіксація)	навігація	калькування
56.	robotize	афіксація (суфіксація)	роботизувати	калькування
57.	cybernetics	афіксація (суфіксація)	кібернетика	еквівалентний

58.	hackable	афіксація (суфіксація)	вразливий для атак хакерів	пояснювальний описовий переклад
59.	ultra-realistic	афіксація (суфіксація + префіксація)	ультрареалістичний	калькування
60.	micromanipulation	афіксація (суфіксація + префіксація)	маніпуляція у мікротехнології	пояснювальний описовий переклад
61.	tele-nursing	афіксація (суфіксація + префіксація)	телемедсестринство	калькування
62.	teleconsulting	афіксація (суфіксація + префіксація)	телемедичне консультування	експлікація
63.	self-charging	афіксація (суфіксація + префіксація)	самозарядка	калькування
64.	INFORM	вторинна номінація	мова програмування для роботів Yaskawa	пояснювальний описовий переклад
65.	instruction	вторинна номінація	рядок програмного коду, що стимулює роботу системного контролера.	пояснювальний описовий переклад
66.	shoulder	вторинна номінація	перша або друга вісь робота	пояснювальний описовий переклад
67.	teach	вторинна номінація	спосіб програмування руки маніпулятора	пояснювальний описовий переклад
68.	tool	вторинна номінація	робочий пристрій, на кінці руки робота, захват, зварювальний апарат, викрутка	пояснювальний описовий переклад
69.	agent	вторинна номінація	обчислювальна апаратна та/або програмна система	пояснювальний описовий переклад
70.	link	вторинна номінація	основна частина механічної кінцівки	пояснювальний описовий переклад
71.	hand	вторинна номінація	пальцевий захват робота, який має більше трьох	пояснювальний описовий переклад

			пальців	
72.	cobot	основоскладання	кобот	транскрибування
73.	knowbot	основоскладання	роботизована програма для пошуку інформації за запитами	пояснювальний описовий переклад
74.	chatbot	основоскладання	Чат-бот	транскрибування
75.	robonaut	основоскладання	робонавт	транскрибування
76.	packbot	основоскладання	мобільний робот, що використовується для утилізації бомб	пояснювальний описовий переклад
77.	Snakebot	основоскладання	робот-змія	калькування
78.	kilobot	основоскладання	кілобот	транслітерація
79.	mobot	основоскладання	мобільний робот	експлікація
80.	boids	основоскладання	штучна програма життя	пояснювальний переклад
81.	Daisyworld	основоскладання	стокротковий світ	калькування
82.	firmware	основоскладання	програмне забезпечення	експлікація
83.	grimblebot	основоскладання	самобалансуючий робот	експлікація
84.	gynoid	основоскладання	робот або штучна істота, схожа на жінку	пояснювальний описовий переклад
85.	aerobot	основоскладання	аеробот	транскрибування
86.	FridgeBot	основоскладання	робот-холодильний	калькування
87.	cyberbot	основоскладання	кібер-бот	калькування
88.	cyborg	основоскладання	кіборг	транслітерація
89.	TurtleBot	основоскладання	робот-черепаха	калькування

90.	zipline	основоскладання	зіплайн	транскрибування
91.	throwbot	основоскладання	робот-розвідник	експлікація
92.	telenoid	основоскладання	Android-робот з дистанційним керуванням	описовий переклад
93.	stuntronic	основоскладання	анімаційний дублер	експлікація
94.	swarmalators	основоскладання	груповий осцилятор	експлікація
95.	SmartBird	основоскладання	автономний орнітоптер	експлікація
96.	Sandsbots	основоскладання	синхронізовані групові роботи	пояснювальний описовий переклад
97.	Robobee	основоскладання	робот-бджола	калькування
98.	RoboCup	основоскладання	конкурс з робототехніки	пояснювальний описовий переклад
99.	bearmanoid	основоскладання	робот-ведмідь	калькування
100.	robokind	основоскладання	роботовидний	калькування
101.	dancebot	основоскладання	робот -танцівник	калькування
102.	metrognome	основоскладання	роботизований метроном у вигляді гнома	пояснювальний описовий переклад
103.	roboat	основоскладання	автономний човен	описовий переклад
104.	autowalk	основоскладання	траволатор	еквівалентний переклад
105.	UnicornBot	основоскладання	робот-єдиноріг	калькування
106.	StockBot	основоскладання	робот для впорядкування продукції на складах та в магазинах	пояснювальний описовий переклад
107.	app-controlled	словоскладання	контрольований додатком	експлікація
108.	Robo-advisor	словоскладання	робо-едвайзер	транскрибування

109.	Soft robotics	словоскладання	м'яка робототехніка	калькування
110.	urban bot	словоскладання	бібліотека чат-ботів	пояснювальний описовий переклад
111.	snake-arm robot	словоскладання	робот із зміною рукою	описовий переклад
112.	consumer robot	словоскладання	побутовий робот	експлікація
113.	legged robot	словоскладання	робот з ногами	описовий переклад
114.	robotic actor	словоскладання	робот-актор	калькування
115.	mobile robot	словоскладання	мобільний робот	калькування
116.	humanoid robot	словоскладання	робот-гуманоїд	калькування
117.	research robot	словоскладання	робот-дослідник	калькування
118.	dexterous manipulation	словоскладання	гнучке маніпулювання	пояснювальний описовий переклад
119.	artificial elytra	словоскладання	штучні надкрила	калькування
120.	fixed-wing drone	словоскладання	дрон з нерухомим крилом	описовий переклад
121.	micro air vehicle	словоскладання	мікро безпілотний літальний апарат	пояснювальний описовий переклад
122.	simulated model	словоскладання	імітаційна модель	калькування
123.	subT robot	Словоскладання + скорочення	підземний робот	пояснювальний описовий переклад
124.	virtual robot	словоскладання	віртуальний робот	калькування
125.	smart technologies	словоскладання	смарт-технології	транслітерація
126.	autonomous vehicle	словоскладання	безпілотний автомобіль	калькування
127.	quadruped robot	словоскладання	чотириногий робот	калькування
128.	proprioception	словоскладання	відчуття власної пози в просторі	пояснювальний описовий

				переклад
129.	mechanical body	словоскладання	механічний корпус	конкретизація
130.	robot simulator	словоскладання	програма імітаційного моделювання робота	пояснювальний описовий переклад
131.	autonomous mobile robot	словоскладання	автономний мобільний робот	калькування
132.	biped robot	словоскладання	двоногий робот	калькування
133.	"one-link" interface	словоскладання	інтерфейс за "одним посиланням"	калькування
134.	sonar detection system	словоскладання	гідролокаційна система	пояснювальний описовий переклад
135.	high-fidelity simulator	словоскладання	тренажер із високою точністю моделювання зовнішніх умов	пояснювальний описовий переклад
136.	data-driven	словоскладання	керований великими даними	калькування
137.	touch-sensitive	словоскладання	сенсорний	конкретизація
138.	demo version	словоскладання	демо-версія	транскрибування
139.	active sensor	словоскладання	активний датчик	калькування
140.	aggressive light phobe	словоскладання	робот, який уникає світла	пояснювальний описовий переклад
141.	aggressive light seeker	словоскладання	робот, який активно реагує на світло	пояснювальний описовий переклад
142.	artificial life	словоскладання	штучне життя	калькування
143.	Baxter robot	словоскладання	бакстер-робот	транслітерація
144.	brain-computer interface	словоскладання	нейроінтерфейс	конкретизація
145.	Braitenberg vehicles	словоскладання	автомобіль Braitenberg	калькування

146.	degrees of freedom	словоскладання	ступені вільності	калькування
147.	insect robot	словоскладання	робот-комаха	калькування
148.	Law of Robotics	словоскладання	закони робототехніки	калькування
149.	autonomous robot	словоскладання	автономний робот	калькування
150.	ultrasonic sensor	словоскладання	ультразвукової сенсор	калькування
151.	robo-advice	словоскладання	надання консультацій через робота	пояснювальний описовий переклад
152.	agriculture robot	словоскладання	сільськогосподарськ ий робот	калькування
153.	robot blacksmith	словоскладання	робот-коваль	калькування
154.	hand guiding	словоскладання	функція, яка дозволяє оператору рукою направляти робота в потрібне положення.	пояснювальний описовий переклад
155.	home position	словоскладання	фіксоване розташування маніпулятора	пояснювальний описовий переклад
156.	material processing robot	словоскладання	робот для обробки матеріалів	пояснювальний описовий переклад
157.	presence-sensing safeguarding device	словоскладання	захисний пристрій для визначення присутності	пояснювальний описовий переклад
158.	teach pendant	словоскладання	ручний пульт керування	пояснювальний описовий переклад
159.	cloud robotics	словоскладання	Хмарна робототехніка	калькування
160.	adaptive robot	словоскладання	Робот з адаптивною системою керування	пояснювальний описовий переклад
161.	Air Jet Sensor	словоскладання	пневмо струменевий датчик	пояснювальний описовий переклад

162.	articulated robot	словоскладання	робот із шарнірними зчленуваннями	пояснювальний описовий переклад
163.	artificial muscles	словоскладання	штучні м'язи робота	пояснювальний описовий переклад
164.	coating robot	словоскладання	робот для нанесення покриттів	пояснювальний описовий переклад
165.	finishing robot	словоскладання	оздоблювальний робот	пояснювальний описовий переклад
166.	home robot	словоскладання	домашній робот	калькування
167.	inspection robot	словоскладання	робот для контрольно-вимірювальних операцій	пояснювальний описовий переклад
168.	medical robotics	словоскладання	медична робототехніка	калькування
169.	robot-boxer	словоскладання	робот-боксер	транскрибування
170.	self-replicating robots	словоскладання	роботи, що самовідтворюються	пояснювальний описовий переклад
171.	space robot	словоскладання	космічний робот	калькування
172.	Super-Articulated Robot	словоскладання	Роботизовані системи, що мають велику кількість поворотних шарнірів	пояснювальний описовий переклад
173.	ultrasonic sensor	словоскладання	ультразвуковою датчик	калькування
174.	underactuated robotic system	словоскладання	робот з меншою кількістю приводів	пояснювальний описовий переклад
175.	user-friendly	Словоскладання	орієнтований на користувача	пояснювальний описовий переклад
176.	feedback interface	Словоскладання	інтерфейс, який реагує на дії користувача	пояснювальний описовий переклад

177.	self-driving car	Словоскладання	безпілотний автомобіль	калькування
178.	marine robot	Словоскладання	морський робот	калькування
179.	robot arm	Словоскладання	роботизована рука	калькування
180.	human-like robot	Словоскладання	людиноподібний робот	калькування
181.	telepresence robot	Словоскладання	робот телеприсутності	калькування
182.	dog-like robot	Словоскладання	робот схожий на собаку	калькування
183.	robot doctor	Словоскладання	робот-лікар	калькування
184.	robot companion	Словоскладання	робот-компаньйон	транскрибування
185.	robot kit	Словоскладання	Набір деталей робота	пояснювальний описовий переклад
186.	mobile robot platform	Словоскладання	мобільна роботизована платформа	калькування
187.	robot mop	Словоскладання	робот-швабра	калькування
188.	Robot Vacuum	Словоскладання	робот-пилосос	калькування
189.	coding robot	Словоскладання	робот для кодування	калькування
190.	cleaning robot	Словоскладання	робот-прибиральник	калькування
191.	robot slave	Словоскладання	робот-слуга	калькування
192.	aircraft drone	Словоскладання	авіаційний дрон	калькування
193.	unmanned aircraft	Словоскладання	безпілотний літак	пояснювальний описовий переклад
194.	soccer robot	Словоскладання	робот-футболіст	калькування
195.	spy robot	Словоскладання	робот-шпигун	калькування
196.	robotic communications	Словоскладання	роботизований пристрій зв'язку	калькування

	device			
197.	telescoping arm	Словоскладання	телескопічна рука	калькування
198.	ground robot	Словоскладання	наземний робот	калькування
199.	robotic ball	Словоскладання	роботизований м'яч	калькування
200.	socially intelligent machines	Словоскладання	соціально розумні машини	калькування
201.	prosthetic device	Словоскладання	протез	калькування
202.	intelligent robot	Словоскладання	розумний робот	калькування
203.	industrial robot	Словоскладання	промисловий робот	калькування
204.	open loop robot	Словоскладання	робот без сервокерування	пояснювальний описовий переклад
205.	record playback robot	Словоскладання	Робот що записує та відтворює програми	пояснювальний описовий переклад
206.	fixed stop robot	Словоскладання	Цикловий робот	пояснювальний описовий переклад
207.	robot air vehicle	Словоскладання	роботизований повітряний апарат	калькування
208.	DIY drones	Словоскладання	Дрони своїми руками	пояснювальний описовий переклад
209.	amphibious robot	Словоскладання	робот-амфібія	калькування
210.	flapping-wing robot	Словоскладання	робот з рухомими крилами	калькування
211.	delivery robot	Словоскладання	Робот-кур'єр	калькування
212.	surgical robot	Словоскладання	хірургічний робот	калькування
213.	pick-and-place robots	Словоскладання	Промисловий робот для переміщення важких предметів	пояснювальний описовий переклад
214.	anthropomorphic robotic	Словоскладання	антропоморфний робот	транскрибування

215.	remote presence robot	Словоскладання	робот віддаленої присутності	калькування
216.	robotic infant simulator	Словоскладання	робот-симулятор немовляти	калькування
217.	picker robot	Словоскладання	Робот-транспортёр	калькування
218.	educational robot	Словоскладання	навчальний робот	калькування
219.	social humanoid	Словоскладання	соціальний гуманоїд	еквівалентний
220.	decision-making software	Словоскладання	програмне забезпечення для прийняття рішень	калькування
221.	factory robot	Словоскладання	виробничий робот	калькування
222.	alien-like robot	Словоскладання	Робот схожий на прибульця	калькування
223.	killer robots	Словоскладання	робот-вбивця	калькування
224.	amphibious robot	Словоскладання	робот-амфібія	транскрибування
225.	bionic arm	Словоскладання	біонічна рука	калькування
226.	personal robot	Словоскладання	персональний робот	калькування
227.	camera drone	Словоскладання	дрон з камерою	калькування
228.	healthcare companion robot	Словоскладання	медичний робот-компаньйон	калькування
229.	micro drone	Словоскладання	мікро дрон	транскрибування
230.	social robot	Словоскладання	соціальний робот	калькування
231.	walking robot	Словоскладання	ходячий робот	калькування
232.	tank-like robot	Словоскладання	танкоподібний робот	калькування
233.	tabletop robot tutor	Словоскладання	настільний робот-вихователь	калькування
234.	hobby robot	Словоскладання	Робот для хобі	калькування

235.	robot sumo	словоскладання	Сумо для роботів	калькування
236.	child-sized humanoid robot	Словоскладання	Дитина-гуманоїд	калькування
237.	crime-fighting security robot	словоскладання	робот для боротьби зі злочинністю	калькування
238.	robo-assistant	Словоскладання	робот-помічник	калькування
239.	robotic wheelchair	Словоскладання	роботизована інвалідна коляска	калькування
240.	adult-size female android	Словоскладання	Жінка-андроїд	калькування
241.	maneuverable robot	Словоскладання	маневрений робот	калькування
242.	industrial exoskeleton	Словоскладання	промисловий екзоскелет	калькування
243.	android copy	Словоскладання	копія-андроїд	транслітерація
244.	furry toy robot	Словоскладання	пухнастий іграшковий робот	калькування
245.	robotic head	Словоскладання	роботизована голова	калькування
246.	collision-tolerant drone	Словоскладання	стійкий до зіткнень безпілотник	пояснювальний описовий переклад
247.	artificial bones	Словоскладання	штучні кістки	калькування
248.	robotic double	Словоскладання	робот-двійник	калькування
249.	insect-inspired robot	Словоскладання	Комахоподібний робот	калькування
250.	robot blocks	Словоскладання	Роботи-блоки	калькування
251.	robotic nurse	Словоскладання	Робот-медсестра	калькування
252.	security guard robot	Словоскладання	робот-охоронець	калькування
253.	amphibian vehicle	Словоскладання	автомобіль-амфібія	калькування
254.	robotic butler	Словоскладання	робот-дворецький	калькування
255.	service robot	Словоскладання	робот для сфери послуг	калькування

256.	mopping robot	Словоскладання	Робот-полірувальник	калькування
257.	disaster response robot	Словоскладання	Робот для ліквідації катастроф	пояснювальний описовий переклад
258.	half-humanoid robo	Словоскладання	напівгуманоїдний робот	калькування
259.	amphibious six-legged robot	Словоскладання	шестиногий робот-амфібія	калькування
260.	robotic dog	Словоскладання	робот-собака	калькування
261.	three-fingered mechanism	Словоскладання	трипалий механізм	калькування
262.	robotic character	Словоскладання	робот-персонаж	калькування
263.	robotic nanobrewery	Словоскладання	роботизована нанопивоварня	калькування
264.	robotic mascot	Словоскладання	робот-талісман	калькування
265.	robotic replica	Словоскладання	роботизована копія	калькування
266.	robotic surrogate	Словоскладання	робот-сурогат	транслітерація
267.	robot dinosaur	Словоскладання	робот динозавр	транскрибування
268.	conversant android	Словоскладання	доступний мовному контакту андроїд	пояснювальний описовий переклад
269.	therapeutic Robot	Словоскладання	Терапевтичний робот	калькування
270.	CyberKnife	Словоскладання	Кіберскальпель	конкретизація
271.	doctor-controlled robot	Словоскладання	робот, керований лікарем	калькування
272.	robot-assisted surgery	Словоскладання	Роботизована хірургія	калькування
273.	endoscopy-Bot	Словоскладання	Робот-ендоскоп	калькування
274.	pill-sized robot	Словоскладання	робот розміром з таблетку	калькування
275.	disinfectant bot	Словоскладання	Робот-дезінфектор	калькування

276.	clinical training bots	Словоскладання	Роботи для клінічного навчання	пояснювальний описовий переклад
277.	robotic-assisted biopsy	Словоскладання	роботизована біопсія	калькування
278.	antibacterial nanorobot	Словоскладання	Антибактеріальний наноробот	калькування
279.	scallop-like microbot	Словоскладання	мікробот, схожий на гребінець	калькування
280.	blood-drawing robot	Словоскладання	робот для забору крові	калькування
281.	interactive robot	словоскладання	інтерактивний робот	калькування
282.	feminist robot	Словоскладання	Феміністичний робот	еквівалентний
283.	multimodal hybrid	Словоскладання	мультимодальний гібрид	транслітерація
284.	swab robot	Словоскладання	робот для забору матеріалу на тест на ковід	пояснювальний описовий переклад
285.	intuitive interface	Словоскладання	інтуїтивно зрозумілий інтерфейс	калькування
286.	virtual consult	Словоскладання	віртуальні консультація	калькування
287.	virtual robot	Словоскладання	Віртуальний робот	калькування
288.	quasi-static clamping	Словоскладання	Квазістатичний затиск	калькування
289.	gecko-inspired robot	Словоскладання	Геконоподібний робот	калькування
290.	helper robot	Словоскладання	робот-помічник	калькування
291.	UV-disinfection robots	Словоскладання	УФ-дезінфекційні роботи	калькування
292.	robo-tractor	Словоскладання	Роботизований трактор	калькування
293.	robo-submarine	Словоскладання	підводний човен-робот	калькування
294.	robo-pilot	Словоскладання	Робот-пілот	транскрибування

295.	robo-lawyer	Словоскладання	робот-юрист	калькування
296.	robo-cook	Словоскладання	робот-повар	калькування
297.	nanotech	скорочення	наноіндустрія	калькування
298.	3D printer	Графічне скорочення	3D-принтер	транскрибування
299.	teleop robot	Скорочення + словоскладання	Робот на дистанційному керуванні	пояснювальний описовий переклад
300.	tech demo	Скорочення	Технологічна демонстрація	калькування

Додаток Б

Кількісний аналіз результатів дослідження

Таблиця 2.1. – Способи утворення неологізмів в галузі робототехніки, кількісний аналіз

№	Спосіб утворення	Кількість, од. у вибірці	Співвідношення, %	Прим.
1.	Абревіація	25	8,6 %	
2.	Афіксація	36	12,0 %	
	<i>Префіксація</i>	26	8,6 %	
	<i>Суфіксація</i>	5	1,6 %	
	<i>преф. +суф.</i>	5	1,6 %	
6.	Вторинна номінація	8	2,6 %	
7.	Основоскладання	35	11,7 %	
8.	Словоскладання	190	63,0 %	
9.	Скорочення	2	0,7 %	
10.	Комбінований (змішаний)	4	1,4 %	

Таблиця 2.2. – Класифікація вибірки за понятійними галузями

№	Назва підгалузі	Кількість, од. у вибірці	Співвідношення, %	Прим.
1.	«Класифікація роботів за видами діяльності»	139	46,3 %	
2.	«Технології та програмні засоби»	83	27,7 %	
3.	«Механізми та обладнання»	66	22,0 %	
4.	«Процеси»	12	4,0 %	

**Таблиця 3.2. – Аналіз прийомів перекладу неологізмів з робототехніки
утворених способом афіксації**

№	Прийом перекладу	Кількість, од. у вибірці	Співвідношення, %	Прим.
1.	Калькування	17	47,2 %	
2.	Транскрибування	11	30,6 %	
3.	Експлікація	3	8,3 %	
4.	Пояснювальний описовий переклад	3	8,3 %	
5.	Еквівалентний	2	5,6 %	

**Таблиця 3.3. – Аналіз прийомів перекладу неологізмів з робототехніки
утворених способом основоскладання**

№	Прийом перекладу	Кількість, од. у вибірці	Співвідношення, %	Прим.
1.	Калькування	10	28,6 %	
2.	Транскрибування	5	14,3 %	
3.	Експлікація	7	20,0 %	
4.	Пояснювальний описовий переклад	10	28,6 %	
5.	Еквівалентний	1	2,8 %	
6.	Транслітерація	2	5,7 %	

**Таблиця 3.4. – Аналіз прийомів перекладу неологізмів з робототехніки
утворених способом словоскладання**

№	Прийом перекладу	Кількість, од. у вибірці	Співвідношення, %	Прим.
1.	Калькування	125	65,8 %	
2.	Транскрибування	9	4,7 %	
3.	Експлікація	2	1,1 %	
4.	Пояснювальний описовий переклад	43	22,6 %	
5.	Еквівалентний	2	1,1 %	
6.	Транслітерація	5	2,6 %	
7.	Конкретизація	4	2,1 %	

**Таблиця 3.5. – Аналіз прийомів перекладу неологізмів з робототехніки
утворених способом вторинної номінації**

№	Прийом перекладу	Кількість, од. у вибірці	Співвідношення, %	Прим.
1.	Калькування	-	-	
2.	Транскрибування	-	-	
3.	Експлікація	-	-	
4.	Пояснювальний описовий переклад	8	100%	
5.	Еквівалентний	-	-	
6.	Транслітерація	-	-	
7.	Конкретизація	-	-	

**Таблиця 3.6. – Аналіз прийомів перекладу неологізмів з робототехніки
утворених способом абрєвіації**

№	Прийом перекладу	Кількість, од. у вибірці	Співвідношення, %	Прим.
1.	Калькування	8	32,0%	
2.	Транскрибування	-	-	
3.	Експлікація	8	32,0%	
4.	Пояснювальний описовий переклад	8	32,0%	
5.	Еквівалентний	-	-	
6.	Транслітерація	-	-	
7.	Конкретизація	-	-	
8.	Пряме включення	1	4,0 %	

Таблиця 3.7. – Аналіз прийомів перекладу неологізмів з робототехніки

№	Прийом перекладу	Кількість, од. у вибірці	Співвідношення, %	Прим.
1.	Калькування	162	54,0 %	
2.	Транскрибування	25	8,3 %	
3.	Експлікація	21	7,0 %	
4.	Пояснювальний описовий переклад	75	25,0 %	
5.	Еквівалентний	5	1,7 %	
6.	Транслітерація	7	2,4 %	
7.	Конкретизація	4	1,3 %	
8.	Пряме включення	1	0,3 %	